

Галичина і Пакт про ненапад,

або Тернистий шлях української соборності
» стор. 10—11

Китайська Попелюшка

Найзаможніша жінка світу створила своє багатство власними руками
» стор. 5

Віта Варпіня: Усі мої ролі для мене — як діти

Відома латвійська актриса, виконавиця головної ролі у фільмі «Люблю тебе, мамо», дала ексклюзивне інтерв'ю «Україні молодій»
» стор. 12

Україна молода

Вівторок, 29 серпня 2017 року

№ 103 (5264)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 25,55 грн.
1 € = 30,14 грн.
1 рос. руб. = 0,4 грн.

Ярмарок комерції

Сорочинці: ціни — як у Парижі, а реальність — наша

» стор. 6

В очікуванні заможного покупця.
Фото з сайту pr.pl.ua.

Богдан Горинь
брат і соратник Михайла Гориня,
колишній політ'язень

«Коли зазнала поразки українська національно-визвольна боротьба, про збройний опір не могло бути й гадки, треба було шукати інші форми боротьби. І їх було знайдено — це рух шістдесятництва, який охопив усю Україну. Михайло Горинь цьому рухові віддавав увесь свій досвід».

ПІДТРИМКА

Ляшко: Хвала шахтарській праці!

Найкращий подарунок гірникам до свята — купувати українське вугілля, вважає лідер РПЛ

Олег Ляшко особисто привітав працівників Центральної збагачувальної фабрики «Добропільська» з професійним святом.

Галина ПЕЧЕРИЦЯ

Напередодні Дня шахтаря лідер Радикальної партії Олег Ляшко разом з колегою по фракції Сергієм Скуратовським приїхав у шахтарський край — місто Добропілля Донецької області, щоб привітати працівників галузі з професійним святом. Політики побували на Центральній збагачувальній фабриці «Добропільська», пройшлися цехами, поспілкувалися з колективом та висловили йому свою підтримку і повагу.

Олег Ляшко вважає, що влада приділяє галузі недостатньо уваги.

«Ці чоловіки і жінки рано старіють, вони, на жаль, набувають купу професійних хвороб і щодня ризикують життям. Але ніколи не скаржаться і не чекають на співчуття. Єдине, що вони хочуть — працювати і отримувати зарплату. А ще — щоб держава поважала і цінувала їхню працю», — переконаний Ляшко.

Кількома місяцями раніше лідер РПЛ побував на Павлоградській шахті й пообіцяв її працівникам добитися високої оцінки їхньої роботи від держави. І слово тримає. До свята він вибрав премію і 20 грамат Верховної Ради України кращим працівникам об'єднань «Павлоградвугілля» і «Добропіллявугілля» — до нього стільки почесних нагород не привозив ніхто. Це хоч і мінімальний, але знак поваги від держави, каже політик. Тепер обіцяє домогтися гідних зарплат і умов праці для працівників галузі.

«Почесні грамоти Верховної Ради — це найменше, що я міг зробити. Я ціную працю українських шахтарів і словом, і ділом! Зроблю все, щоб підняти престиж шахтарської праці. Ще з дитинства пам'ятаю, яким крутим був мій дядько Вітя, який працював шахтарем у Комунарську й отримував більше за генсека ЦК КПРС. Так повинно бути і зараз!» — упевнений лідер РПЛ.

Для цього, на думку Ляшка, влада повинна витратити мільярди доларів не на закордонне вугілля, а на українське, інвестувати у власний видобуток, модернізацію галузі, давати українцям, а не іноземцям, роботу і ставати енергетично незалежними. Також РПЛ домагається переобладнання українських ТЕС, щоб вони могли використовувати газове вугілля, яке в нас видобувають.

«Українське вугілля — це робочі місця для українців, податки, високі зарплати. І, безумовно, це зміцнення країни. Тому, коли влада виводить валюту за кордон, щоб купувати американське, російське, ПАРівське вугілля, це означає, що наші шахтарі з Донбасу, Павлограда, Волині, Львівщини сидять без роботи. Це неправильно. Вугілля видобувають на глибині 700 м, ось тих діячів, які забирають у наших шахтарів роботу, на цій глибині й закопаємо. Це не політики, а шкідники!» — обурився лідер Радикальної партії.

Також Ляшко вважає, що День шахтаря потрібно зробити національним святом, щоб підкреслити важливість шахтарської праці. ■

Тарас ЗДОРОВИЛО

Наприкінці попередньої доби обстановка в районі проведення бойових дій, згідно із зведеннями прес-центру штабу АТО, суттєво не змінилася. Окупанти зменшили кількість обстрілів наших позицій, не застосовували міномети та інше важке озброєння. Основні збройні провокації вздовж усієї лінії розмежування й надалі фіксують лише в кількох точках. Авдіївська промзона та підступи до селища Водяне — це понад 60 відсотків від усіх випадків відкриття вогню за добу.

Так, на Донецькому напрямку ввечері і вночі 27 серпня вогор двічі застосовували гранатомети та великокаліберні кулемети в районі Авдіївської промзони. Крім того, гранатомети противника працювали на підступах до Майорська та Луганського. На один із таких обстрілів, враховуючи загрозу життю наших військових, наші бійці єдиний раз за добу відкривали вогонь у відповідь.

На Приморському напрямку ввечері бандити кілька разів застосовували великокаліберні кулемети поблизу Водяного та Лебединського. Загалом у неділю незаконні збройні формування 22 рази відкривали вогонь по позиціях сил АТО. Втрат серед наших захисників немає. У більшості випадків обстріли були недовготривалі та мали відверто провокативний характер. Додамо, що, за повідомленнями Головного управління розвідки МО України, незважаючи на постійну присутність комісії російського командування у з'єднаннях і частинах 1 (Донецьк) і 2 АК (Луганськ) ЗС РФ із введенням у дію режиму припинення вогню, у підрозділах окупаційних військ різко збіль-

НА ФРОНТІ

П'ють, бо бояться

Нетверезі окупанти дратують мирне населення

Авдіївська «промка».
Фото Олесь КРОМПЛЯСА.

шила кількість випадків зловживання спиртними напоями та протиправних дій щодо населення.

Зокрема, в районі населеного пункту Безіменне (Новоазовський район) військовослужбовці 9-го окремого штурмового мотострілецького полку морської піхоти (Новоазовськ) 1 АК у нетверезому стані скоїли ДТП, внаслідок якої травмовано двох цивільних осіб; у населеному пункті Сентянівка (Слов'янськський район) група військовослужбовців 4-ї окремої мотострілецької

бригади (Алчевськ) 2 АК у стані алкогольного сп'яніння хаотично стріляла та підірвала гранати. Звісно, що така поведінка російських окупаційних військ викликає обурення місцевого населення та подекуди призводить до відкритої протидії. Так, мешканці одного з населених пунктів Слов'янськського району роззброїли трьох військовослужбовців 4-ї окремої мотострілецької бригади, які, перебуваючи у стані сильного алкогольного сп'яніння, погрозували людям застосуванням зброї. ■

ЩОБ ПАМ'ЯТАЛИ

Той, що долав п'ятьму

На будинку дисидента Михайла Гориня відкрили меморіальну дошку

Дар'я БАЗАЛУК
Львів

На фасаді будинку, в якому проживав один із засновників Української гельсінської групи, політ'язень Михайло Горинь, відкрили меморіальну дошку пам'яті відомого українця.

Михайло Горинь у будинку на вулиці Шептицьких у Львові проживав із 1964 року і до останніх днів свого життя, до січня 2013 року. Встановити меморіальну дошку в пам'ять відомого українця ініціювало ветеранське об'єднання «Українська гельсінська спілка». Відкрила дошку дружина діяча Ольга Горинь.

За словами друзів, у помешканні Ольги та Михайла Горинів у радянський час збиралися шістдесятники, громадські діячі, побратими: В'ячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко, Ігор та Ірина Калинци, Зеновій Красівський, Іван Світличний, Іван Дзюба, Іван Драч. «Від юних років Михайло Горинь мав нахил до політичної діяльності. Ще у шкільні, студентські роки розповсюджував і виготовляв листівки проти комуністичного режиму. Коли зазнала поразки українська національно-визвольна боротьба, про збройний опір не могло бути й гадки, треба було шукати інші форми боротьби. І їх було знайдено — це рух шістдесятництва, який охопив усю Україну. Михайло Горинь цьому рухові віддавав увесь свій досвід», — наголосив брат і соратник Михайла Гориня, колишній політ'язень Богдан Горинь.

Родина Горинів зазнала переслідувань із приходом радянської влади у 1944 році. Михайло Горинь учився в школі — викладав логіку, психологію, українську мову та літературу. Його львівська квартира була під пильним оком КДБ, працівники якого постійно чергували біля будинку.

Пам'яті визначного українця.
Фото з сайту 032.ua.

«То було постійно все обкладено жучками. Стояли наглядчі й узимку, то Михайло виходив і запрошував на чай, бо, мовляв, дуже холодно. Ситуація була неймовірно складною. У цій квартирі були всі шістдесятники, тут творилися програми, писалися звернення», — розповідає інший брат Михайла Гориня Микола Горинь.

Михайло Горинь відійшов у вічний світ після важкої хвороби у січні 2013 року. За життя він говорив, що «краще засвітити одну свічку, ніж усе життя проклинати п'ятьму». Меморіальна дошка на будинку, де він мешкав, нагадуватиме перехожим про одного з відомих українців. ■

■ НОВАЦІЇ

Файна картка

Як персоніфікують пільговий проїзд у громадському транспорті

Світлана МІЧКО
Тернопіль

Сьогодні одна з найпопулярніших тем для обговорення в Тернополі — це впровадження «Соціальної картки тернополянина», яка має запрацювати в обласному центрі з 1 жовтня. Трохи більше, ніж за місяць, наявність та-

кої картки даватиме жителям міста можливість користуватися громадським транспортом — «маршрутками» та троллейбусами — за пільговим тарифом. Просто пред'явлення пенсійного (чи будь-якого іншого) посвідчення вже не спрацює. Картки повинні видати усім категоріям пільговиків.

Утім строки можуть бути дещо продовжені. «Плануємо оформити та роздати картки для пільгових категорій населення та пенсіонерів за віком, а також учням та студентам, — коментує нововведення міський голова Тернополя Сергій Надал. — Проте пільговим категоріям тернополян не варто переживати. Якщо пільговики не встигнуть оформити картку до 1 жовтня, вони будуть ще певний час їздити за посвідченням. Інші категорії тернополян, щоб їздити у громадському транспорті за нижчим тарифом, повинні будуть оформити персоніфіковану соціальну карту тернополянина або купити проїзний квиток. За цими документами вартість проїзду зали-

шиться незмінною, а от при розрахунку готівкою вартість проїзду буде вищою».

Виготовляють «Соціальну картку тернополянина» на основі безконтактних носіїв стандарту ISO. Вона містить прізвище, ім'я та по-батькові користувача, його фотографію, QR-код та штрих-код, який відповідає номеру картки. У близькій перспективі міська влада обіцяє ввести за такими картками також деякі інші муніципальні послуги за зниженими тарифами.

До речі, минулого року кілька тисяч схожих карток на 12-відсоткову знижку в аптеках було видано малозабезпеченим громадянам, які стоять на обліку в управлінні соціальної політики Тернопільської міської ради. ■

Людмила НІКІТЕНКО

Інвестувати кошти в деревообробну галузь Черкащини планують представники індійської компанії Global wood packers, які днями зустрілися з головою Чигиринської райдержадміністрації Володимиром Клименком. Про це «Україні молодій» повідомили у Чигиринській РДА.

Як зазначає Володимир Клименко, батьківщина Богдана Хмельницького готова налагоджувати партнерські відносини, співпрацювати та сприяти комфортному клімату для інвестицій у район.

«Саме це дасть змогу збільшити кількість робочих місць, покращити надходження до місцевих бюджетів, які спрямовані на розвиток місцевої інфраструктури», — наголошує Володимир Андрійович.

У свою чергу, представники індійської компанії Global wood packers підкреслюють, що їхній бізнес є частиною пакувальної промисловості, яка забезпечує комплексне рішення для упаковки будь-яких виробів.

«Ми віримо в те, що наші клієнти є нашими найбільшими активами», — зазначили гості з далекої Індії.

Голова Чигиринської РДА обіцяє тримати інвестиції в деревообробну галузь на постійному контролі. ■

■ СПІВРОБІТНИЦТВО

Коробка передач

Інвестори з Індії готові вкладати кошти в деревообробну галузь

У Чигиринській райдержадміністрації пройшли перемовини з представниками індійської компанії-інвестора.
Фото з сайту Чигиринської РДА.

■ НЕБЕЗПЕКА

У пошуках опромінення

Правоохоронці попереджають: зона відчуження — не атракціон

Тарас ЗДОРОВИЛО

У Чорнобильську зону, як мухи на мед, постійно «злітаються» різноманітні шукачі гострих відчуттів і охочі легко збагатитися. Ось і цими днями чергових сталкерів затримали поліцейські відділу зони Чорнобильської АЕС спільно зі співробітниками

загону №3 «Чорнобильський спецкомбінат»: зухвальцями виявилися троє мешканців Києва.

Як повідомили в понеділок у головному управлінні Національної поліції в Київській області, кияни віком 20, 22 і 31 рік поза контролем пропускним пунктом незаконно проникли на тери-

торію зони відчуження з метою екстремального туризму.

Щодо цих громадян складено адміністративні протоколи за ст. 46-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (порушення вимог режиму радіаційної безпеки в місцевостях, які зазнали радіоактивно-

го забруднення). Молодим людям загрожує покарання у вигляді штрафу від 20 до 30 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Матеріали скеровано в Іванківський суд для ухвалення рішення.

Але чи варті подібні пригоди тих наслідків, які чекають на недисциплінованих «гостей» зони відчуження, і йдеться не лише про правове покарання, а й здоров'я туристів-відчайдухів, адже радіація в певних місцях поблизу Чорнобиля нікуди не поділася й залишатиметься високою ще десятиліття. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Річниця Іловайської трагедії

Сьогодні на Михайлівській площі у Києві проводиться День пам'яті за загиблими героями в Іловайській трагедії: під час виходу з котла в серпні 2014 року загинули сотні українських патріотів. Третя річниця наймасштабнішої трагедії в історії сучасної України об'єднає на Михайлівській площі всіх учасників Іловайського братерства: бійців, яким вдалось вийти з оточення, родичів та рідин загиблих.

У дворі Михайлівського собору будуть розташовані виставка-експо-

зиція артефактів, вивезених із місць бойових дій в Іловайському котлі — «Коридор Пам'яті», та фотовиставка фотографів-учасників трагічних подій. Під час заходу відбудеться панахида.

Сумно, що протягом цих років представники влади лише обіцяли справедливе розслідування трагедії, що сталася під Іловайськом.

«Газпром» незадоволений

В єдиному держреєстрі судових рішень з'явилася скарга російського ПАТ «Газпром» до Верховного Суду України щодо примусового стягнення

з компанії 172 млрд. гривень штрафу та пені за позовом Антимонопольного комітету України.

Щоправда, згідно з ухвалою ВСУ, російська компанія подала скаргу з порушеннями норм Господарського процесуального кодексу. Тож у зв'язку з цим ВСУ надав «Газпрому» час до 29 серпня усунути огріхи у своїй заяві.

Депутатський син скоїв наїзд

Фактично в центрі Києва (на перетині вулиць Рогнідинська та Шота Руставелі) син нардепа Нестора

Шуфрича на Bentley збив людину — удар був настільки потужний, що автомобіль провіз на капоті постраждалого близько 20 метрів. У чоловіка численні переломи, й він у непритомному стані перебуває у реанімації.

Свідки аварії кажуть, що під час оформлення ДТП відбувались незрозумілі речі. На кількох автомобілях приїхали невідомі й забороняли присутнім знімати відео, а один із молодиків постійно намагався про щось таємно домовитись із патрульними. Згодом, посилаючись на слідчі дії, поліцейські заборонили свідкам поширювати відзняті матеріали. ■

■ У ПОЛОНІ

Під напругою

У Криму ув'язнених катують електричним струмом

Ірина КИРПА

Про жорстокі методи знущання розповіли правозахисникам двоє кримських татар, мешканців села Новокленове, яких нещодавно затримали російські спецслужби. У їхніх будинках окупанти незаконно провели обшуки, після чого почали катувати господарів. За словами жертв, їх не тільки били, а й застосували проти них електричний струм високої напруги.

— Над двома братами правоохоронці спочатку знущалися так, щоб не залишати слідів, — розповів координатор Кримської контактної групи з прав людини Абдурешит Джемпаров. — Потім дорослих чоловіків прив'язали до стільців і пропустили через їхні тіла електричний струм. Самі електроди втикали просто в тіло, а болісний людський експеримент повторили більш як дванадцять (!) разів.

За словами адвоката Едема Семедяєва, це не перший випадок, коли представники громадськості дізнаються про фашистські методи знущання над затриманими російських спецслужб. Моральний і фізичний тиск із боку співробітників ФСБ щодо кримськотатарського населення півострова вже давно став предметом розгляду правозахисних організацій у різних країнах світу. Політичних в'язнів регулярно залякують, ігнорують їхні потреби та принижують людську гідність.

— Багато фактів жорстокого поводження російських силовиків з ув'язненими мають документальне підтвердження, — розповіла керівник моніторингової місії ООН із прав людини Фіона Фрейзер. — На території тимчасово окупованого Росією Криму не дотримуються свободи слова, віросповідання та мирного зібрання людей. Масове порушення прав людини відбувається й у судових установах півострова, де ангажовані судді виносять незаконні рішення та прирікають людей на незаслужене покарання.

Почастішали випадки, коли силовики анексованого півострова приховують місця справжнього перебування арештантів, щоб уникнути розголосу щодо тортур. Так, уповноважений Верховної Ради України з прав людини Валерія Лутковська змушена постійно звертатися до Уповноваженого з прав людини у Російській Федерації Тетяни Москалькової, щоб встановити місцезнаходження тих громадян України, яких затримали на території півострова Крим. Зокрема, так сталося з українцем Геннадієм Лемешком. Нагадаємо, ветерана АТО спочатку звинуватили у диверсіях, потім під тортурами вибили потрібні силовикам свідчення та кинули до в'язниці. Однак ще й донині ані його родичі, ані представники громадськості не знають точного місця, де росіяни його тримають.

У правозахисників України та Європи є всі підстави вважати, що приховування правдивої інформації про місце та умови утримання під вартою представників кримськотатарського народу та українців відбувається з метою приховати правду про факти жорстокого поводження з арештантами. ■

Курт Волкер

спецпредставник Сполучених Штатів в Україні

«Російська агресія — це загроза не лише для України, а й для всієї Європи».

ПАРТНЕРСТВО

Озброєна, але безпечна?

Останні візити в Україну високопосадовців зі США дають надію на те, що нашій державі допоможуть зі зброєю

Наталія ЛЕБІДЬ

26-та річниця Незалежності України була відзначена безпрецедентною подією. Мова, передусім, про участь у параді на Хрещатику військовиків країн-членів НАТО. За котрими, до речі, з трибуни спостерігали міністри оборони низки західних держав, зокрема й глава Пентагону Джеймс Меттіс, що також було вперше. Але, крім Меттіса, 24 серпня в Києві перебував також і спецпредставник США Курт Волкер, який щойно завершив візит до Мінська (де відбулася його зустріч із помічником президента РФ Сурковим) та до Вільнюса (де Волкер мав розмову із президентом Литви Далею Грібаускайте). Після мандрів Волкер повернувся до столиці України — з новим фактажем та свіжими враженнями. З нього ми і почнемо.

«Вірус гаряча війна»

Отже, 21 серпня спецпредставник Держдепартаменту США в справах України Курт Волкер провів у Мінську зустріч із помічником президента Росії Владиславом Сурковим. Сторони говорили про Донбас. Цю зустріч складно назвати доленною або хоча б такою, котра серйозно вплинула на прогрес у справі Мінських домовленостей. Проте й безсенсовою вона також не була.

Спецпосланець Сполучених Штатів дуже відповідально підійшов до своєї місії. 23 липня він побував у зоні АТО, а загалом за яких-небудь півтора місяця на новій посаді Курт Волкер устиг повністю ввійти в курс справи. Для повноти картини йому не вистачало розмови зі стороною, котра роз'язала агресію на сході — з Російською Федерацією, і, провівши тригодинне рандеву з Сурковим, Волкер дійшов певних висновків, про які доповідало у Вашингтоні. Увесь подальший розвиток подій тепер залежатиме значною мірою від того, як зустрінуть ключові тези Волкера в адміністрації президента Трампа.

Після перемовин у Мінську Курт Волкер вирушив до Литви, де мав зустріч із президентом цієї країни Далею Грібаускайте. Співрозмовники відзначили, що початок дії (у вересні поточного року) Угоди про асоціацію України та ЄС є вкрай важливим для європейського шляху нашої держави. Водночас вони вказали, що Україні необхідно підтримувати здійснення комплексних правоохоронних та економічних реформ для боротьби з корупцією.

Поза тим було також зазначено, що «надзвичайно важливо, аби санкції проти Росії, запроваджені США та ЄС, продовжували діяти до повного виконання Мінських угод та повернення Криму до складу України», — повідомила пресслужба президента Литви.

Волкер окремо наголосив у Вільнюсі: «Російська агресія — це загроза не лише для України, а й для всієї Європи».

Виступаючи у Вільнюському університеті, спецпредставник США підкреслив, що метою Сполучених Штатів є відновлення територіальної цілісності України та її суверенітету. Крім того, США переслідують ціль допомогти встановити безпеку для всіх громадян України, незалежно від їхньої національної чи релігійної належності.

Волкер звернув увагу, що на європейському континенті, «на відстані менш ніж півтори години польоту літаком», нині «вірус гаряча війна», і про це не можна забувати. Щоб зупинити війну, він закликав перш за все досягти тривалого і міцного режиму припинення вогню.

Петро Порошенко та Джеймс Меттіс. Зустріч у Києві 24 серпня.

Говорить шеф Пентагону

А тепер повернемося до параду на Хрещатику та до присутніх на ньому високих гостей. Слід зазначити, що дует Волкера та Меттіса надзвичайно сильно підігрів інтерес до заяв, які мали бути проартикульованими посланцями США й передусім — шефом оборони цієї країни Джеймсом Меттісом. Те, що сказав Меттіс на спільному з Президентом Порошенком брифінгу, можна розцінити як дуже й дуже позитивний сигнал.

«Я зараз повернуся (до США. — Авт.) і, беручи до уваги те, що я побачив і дізнався, інформуватиму керівництво країни про дуже конкретні речі, які рекомендуватиму здійснити», — зазначив Меттіс. «Зовсім недавно ми затвердили поставку техніки на 175 млн. доларів, включаючи спеціальне обладнання, яке забезпечить ще більшу оборонну здатність України (...) Оборонна зброя не є провокацією, якщо тільки ви не є агресором. А Україна однозначно не є агресором», — додав він.

«Джавеліни» складно уявити як наступальний механізм.

Вони потрібні для того, аби «російські танки не перетнули лінію розмежування»

Крім того, Меттіс зауважив: Сполучені Штати разом з однодумцями будуть продовжувати тиск на Росію, доки та продовжуватиме ухилятися від підписаних раніше договорів. «На жаль, Російська Федерація не дотримується духу міжнародних зобов'язань. Союзники США будуть і далі здійснювати тиск на Росію для того, щоб примусити її до поваги Мінських угод», — сказав він.

Шеф Пентагону зазначив, що США взяли на себе зобов'язання щодо «дипломатичних зусиль розв'язання конфлікту». Меттіс запевнив, що США ніколи не визнавали та не визнають анексії Криму Росією та підризи з боку Росії міжнародно встановлених і визнаних державних кордонів.

Іншими словами, Україну запевнили в незмінності американської підтримки та обладдали щодо можливості отримання летальної зброї. Днем раніше, 23 серпня, на цю тему висловився й керівник комітету Сенату США зі збройних сил, республіканець Джон Маккейн — він рекомендував адміністрації президента Дональда Трампа надати Україні таку зброю.

Втім поки що нам надають лише оборонне устаткування — ту саму техніку на 175 мільйонів доларів, про яку йшлося вище. Щодо більшого — то тут справа за Конгресом США. Якщо останній надумав схвалити рішення щодо відправки в Україну зброї, із цим доведеться змиритися навіть президенту Трампу. Як той зрештою змирився з останніми санкціями щодо Росії, прийнятими американським парламентом.

Лишається тільки сподіватися, що Джеймс Меттіс — достатньо переконливий оратор для того, аби схилити шальки терезів у потрібний нам бік. А відтак можна вибудувати подальші прогнози довкола двох пунктів: що саме нам нададуть і коли? Спробуємо відповісти на кожне з цих запитань.

«Не для нападу, а для оборони»

31 липня впливове американське видання The Wall Street Journal (WSJ) коротко згадало ті номінації зброї, які мо-

Детальніше про різновиди американської зброї, котрі б вельми стали у пригоді Україні, розповідає у власному розслідуванні Радіо «Свобода». Мова йде, по-перше, про броневтомобілі «Хамві» (цивільний варіант машини відомий за назвою «Хаммер»). «На українських соняшникових полях Донбасу вже давно є американські «Хамві». Перші автомобілі Україна отримала через рік після початку російської агресії», — йдеться у публікації.

Однак «Україна запитувала у США і партнерів не тільки легендарні «Хаммери». Ще на початку війни, за даними експертів, мова йшла про снайперські гвинтівки, міномети — як малога, так і великого калібру, — різні гранатомети, протитанкові та переносні зенітно-ракетні комплекси, а також різноманітну бронетехніку», — передає Радіо «Свобода».

Окрім цього, потрібні також «Джавеліни», які «вже є практично синонімом імовірної американської допомоги Україні. Переносні ракетні комплекси армія США використовує з часів війни в Іраку. Бо вони — мобільні, здатні працювати в умовах слабкої видимості. За даними американської преси, Пентагон запропонував виділити Україні «Джавелінів» на 50 млн. доларів».

Видання цитує Майкла Карпентера, колишнього довіреного радника віцепрезидента Байдена й одного з керівників Пентагону. Карпентер підкреслює: «Джавеліни» складно уявити як наступальний механізм. Вони потрібні для того, аби «російські танки не перетнули лінію розмежування».

«Не для нападу, а для оборони — ось головний аргумент можливого надання Україні зброї. На думку Карпентера, в списку, крім «Джавелінів», повинні бути безпілотники, засоби протиповітряної оборони і системи артрозвідки — щоб максимально точно визначити, звідки артилерія веде вогонь по українських позиціях», — йдеться у статті.

Радіо «Свобода» також зазначає, що «журналісти, які працювали в пулі Білого дому за президентства Обами, розповідають: однією з головних причин, чому президент відмовлявся надати летальну зброю Україні, було побоювання частини його команди. Мовляв, це спровокує Кремль на ескалацію. Сумніви ці є і зараз».

Однак «росіяни і без того дають сепаратистам стільки допомоги, скільки вважають за потрібне. І все, що ми зробимо, — це лише стримаємо їх від наказу просуватися далі і захопити ще більше української території», — цитує медіа Евелін Фаркас, заступника міністра оборони США у 2012-2015 роках.

Саме задля превентивних кроків Україна і має отримати військову допомогу від Сполучених Штатів. Колишній посол США в Україні Джон Хербст переконаний, що надання летальної зброї Україні «було би дуже розумним кроком з боку США». «Вона зробить для Москви більш затратним продовження її агресії, захоплення додаткових територій в Україні», — говорить Хербст.

Утім у кожній бочці меду неодмінно знайдеться своя ложка дьогтю. І наприкінці минулого тижня на сторінках американського видання New York Times (того, що розмістило скандальний матеріал про начебто українські двигуни на ракетах КНДР) тепер опубліковано статтю про надання летальної зброї для України. Як пише оглядач New York Times Майкл Кофман, рішення щодо летальної зброї для України може призвести США до «непрямої війни з Москвою», у якій Вашингтон «не готовий перемогти».

«Теоретично допомога Україні викликає захоплення, але відсутність публічної дискусії та раптовість цього оголошення викликає занепокоєння. У той час, як озброєння Києва може виглядати легкою політичною перемогою, це може бути поганою політикою», — вважає експерт. При цьому він припускає, що США може надати Україні протитанкової зброї на 50 мільйонів доларів. ■

Олег БОРОВСЬКИЙ

■ СТИХІЯ

Спустошений Техас

Тропічний ураган «Харві» приніс в американський штат катастрофічні зливи

Тропічний шторм «Харві», який минулої п'ятниці ввечері атакував американський штат Техас, спричинив катастрофічну повінь у місті Х'юстон. Лише за першу добу атаки стихії у містах Х'юстон і Корпус-Крісті випало близько 60 сантиметрів опадів, у деяких місцях вода піднялася вище другого поверху, передає Національна метеослужба Сполучених Штатів у неділю, 27 серпня. Метеорологи кажуть, що за ніч із суботи на неділю у містах Х'юстон і Галвестон сталася повінь «катастрофічних масштабів». Крім того, шторм спричинив появу кількох торнадо.

Водночас синоптики застерігають, що ситуація може ще погіршитися, і «потенційно значні повені очікуються також в інших районах південного сходу Техасу». Губернатор штату Грег Ебботт заявив, що в штаті очікується ще до 100 см опадів, аж доки шторм не почне слабшати у четверні п'ятницю на цьому тижні. У деяких районах штату надалі щогодини випадає від 10 до 15 сантиметрів опадів. У Національній метеослужбі попередили, що після урагану деякі райони штату можуть бути непридатні для життя впродовж місяців.

Через негоду загинули вже двоє людей. У місті Рокпорт чоловік помер під час пожежі у його будинку, а в Х'юстоні жінка потонула, коли намагалася вибратися зі свого автомобіля на затопленій дорозі. Очікується, що кількість

загиблих зросте, оскільки сильні дощі тривають. Найгірший стан нині у Х'юстоні — четвертому за розміром місті у США з населенням у 2,3 мільйона мешканців. Вулиці затоплені, в аеропорту імені Вільяма Хоббі скасовано всі рейси, на летовищі імені Джорджа Буша прийом літаків обмежено. Також у Техасі закрили 250 доріг і магістралей.

У районі Х'юстона пересування населення стало майже неможливим, повідомляє Національна метеослужба. Служби екстреної допомоги просять людей підніматися на дахи будинків, а не на горища, щоб не опинитися в пастці внаслідок стрімкого зростання рівня води. Наразі понад два мільйони жителів Х'юстона залишаються у затоплених будинках, оскільки не можуть виїхати: багато доріг міста опинилися під водою. Загалом рятувальники 27 серпня евакуювали з автомобілів і будинків понад тисячу людей. Близько двох тисяч осіб вивезли з Х'юстона. У рятувальній операції задіяні катери, човни та гелікоптери, проте роботу рятувальників ускладнює сильний вітер.

Без струму по всьому штату залишилися близь-

Мати з дитиною в Техасі чекають на рятувальників.

ко 300 тисяч осіб. Питна вода та інші товари першої необхідності продаються населенню в обмеженій кількості. За оцінками влади штату, повінь спричинила збитки на мільярди доларів. Руйнування, спричинені «Харві» в Техасі, можуть сягнути масштабів, які заподіяв буревій «Катріна». Нагадаємо, у 2005 році під час урагану «Катріна» у штатах Луїзіана та Міссісіпі дощі та повені завдали збитків

на суму понад 15 мільярдів доларів. Фахівці поки що не називають конкретних цифр, адже буревій і досі лютує на узбережжі.

Ще в п'ятницю президент Сполучених Штатів Дональд Трамп оголосив режим стихійного лиха в Техасі, аби штат міг отримати всю можливу допомогу від федерального уряду. Трамп планує прибути до Х'юстона сьогодні, 29 серпня. Він зазначив, що, на думку експертів, така повінь трапляється один раз на 500 років. ■

■ НЕБО В КЛІТИНКУ

Маневри Лукашенка перед маневрами «Захід-2017»

У Мінську знову арештували опозиціонера Статкевича

Олег БОРОВСЬКИЙ

У Мінську 26 серпня арештували лідера білоруської опозиції Миколу Статкевича, про це повідомила його дружина. «Миколу заарештували сьогодні близько 12:00 неподалік від дому, коли він ішов на зустріч», — написала Марина Адамович у «Фейсбуці». За її словами, телефоном полковник міліції пояснив, що політика затримали на п'ять діб. Перед тим, за її словами, ішлося про 15 діб. Жінка припустила, що п'ять діб могли бути додатковими — за нібито спротив при затриманні.

Перед цим пана Статкевича арештували на п'ять діб у квітні — за заклик вийти 1 травня на протест проти політики президента Олександра Лукашенка. Микола Статкевич — ветеран вуличних протестів, який має репутацію палкого революціонера й особистого ворога президента Олександра Лукашенка. Відсидівши два терміни у в'язниці, але так і не звернувшись до Лукашенка з проханням про помилування, Статкевич завоював повагу в опозиційно налаштованій частині суспільства.

Цього разу його арешт пов'язують з організацією запланованої на 8 вересня чергової протестної акції проти проведення 14-20 вересня на території Білорусі масштабних російсько-білоруських військових навчань «Захід-2017». ■

Ігор ВІТОВИЧ

■ ІСТОРІЯ УСПІХУ

Китайська Попелюшка

Найзаможніша жінка світу створила своє багатство власними руками

180 юанів (30 доларів) на фабриці з виготовлення скелець для годинників не могла орендувати помешкання, тому мешкала у дядька.

Амбітна дівчина усвідомлювала, що хоче чогось досягти, але ще не мала конкретних планів. Хоча фабрику дівчина вибрала з огляду на те, що та була розташована неподалік університету Шеньчженя. Дівчина-підліток паралельно з роботою закінчила вечірню школу, а потім курси бухгалтерії, обслуговування комп'ютерів, навіть здобула посвідчення водія промислових машин. Тепер жалкує, що в молоді роки ще не навчалася й на курсах англійської мови. І все це при тому, що на фабриці працювала від 8-ї ранку й до опівночі, бо не було робочих змін, не було захисту прав працюючих. Із робітниць витискали все, що можна було витиснути.

Але керівництво з часом помітило, що дівчина є дуже здібною, і вона почала поступово підійматися сходинками кар'єри, керувала все більшими групами працівників. І це були її університети, її капітал на майбутнє.

1993 року фабрику закрили. За порадою кузена Чжоу Цюньфей вклала всі заощаджені нею на той час гроші (приблизно три тисячі доларів) у новостворене родинне підприємство, співзасновниками якого стали її брат та сестра. Фірма, яка розташовувалася у трикімнатній квартирі, займалася ремонтом техніки та об-

Пані Чжоу цілковито віддана роботі.

слуговуванням машин, із часом розпочала виготовляти власну продукцію.

Перелом стався 2001 року, коли вже розширена фірма отримала замовлення на виробництво екранів для стільникових телефонів від провідного на той час у Китаї виробника електронної техніки TCL Corporation, який також виділив кошти на наукові дослідження та розвиток родинної фірми, яку перейменували в Lens Technology («Технологія лінз»). До фірми потекли ріки готівки, а вона сама стала прикладом стовідсоткового використання наданих їй можливостей, де сповна змогла реалізуватися й Чжоу Цюньфей. Уже через два роки підприємство вийшло на міжнародні ринки. Фірма отримала замовлення від одного з провідних світових виробників стільни-

кових телефонів — «Мотороли». На той час екрани стільникових телефонів були пластикові, але «Моторола» видала китайцям замовлення на розробку та виготовлення скляного екрана для своєї нової революційної моделі Razr V3. Ця модель врятувала «Моторолу» від банкрутства, а фірма Чжоу Цюньфей стала провідним постачальником дотикових екранів для смартфонів у світі. Невдовзі стала головним постачальником екранів для світових гігантів у галузі телефонії: HTC, Nokia і Samsung. І остаточно стала виробником №1 у світі 2007 року, коли почала поставляти екрани для американського гіганта телефонії Apple. Усі ай-пади та ай-фони Apple мають екрани виробництва Lens Technology.

На цей час фірма Чжоу Цюньфей має вже 32 підприємства, на яких працюють 90 тисяч робітників. Бізнесова агенція «Блумберг» оцінює вартість фірми в 11 млрд. доларів.

Багатство не запаморочило голову власниці фірми. Вона мешкає у квартирі, яка прибудована до її офісу, бо жінка працює по 18 годин на добу. А будинок вартістю 27 млн. доларів розташований у Гонконзі, до якого вона рідко навідується. Власниця так чудово знає виробництво, що може стати за робоче місце кожного працівника і виконувати його роботу. Феномен китайської мільярдерки полягає у цілковитій відданості культури роботи.

Найбагатша жінка світу не любить розповідати про себе. Відомо лише, що вона віддає перевагу одягу від Крістіана Діора, бо в молоді роки також мріяла стати модельєром. На що витрачає решту грошей — загадка. Може, заощаджує, бо робила це з дитинства. Жінка має двох дітей. Перший плубок виявився невдалим, тому 2008 року вийшла заміж удруге за робітника, з яким у молоді роки працювала на фабриці з виготовлення скелець до годинників. ■

■ ДОРОГО

Ярмарок
комерції

Сорочинці: ціни — як у Парижі,
а реальність — наша

Ірина КИРПА

Відвідувачі одного з найпопулярніших ярмарків у Великих Сорочинцях скаржаться на захмарні ціни та убогість асортименту товарів і розваг. А ось представники Книжки рекордів України зафіксували новий смачний національний рекорд.

На Полтавщині відшумів щорічний національний фестиваль народних майстрів, відвідали який декілька десятків тисяч людей, а організатори свята вручили цінний подарунок мільйонному гостю ярмарку. За останні 25 років проведення Сорочинського ярмарку потік гостей свята неухильно зростає. На Полтавщину з'їжджаються мешканці всіх без винятку регіонів нашої країни.

Відзначимо, що у нинішньому році на фестивалі був встановлений новий рекорд України: величезний коровай вагою у 614 кілограмів презентували у перший день ярмарку.

— Ми задумали створити цей «Коровай миру» з єдиною метою — розпочати довгострокову соціальну акцію з відновлення мирного життя на українській землі, — розповів керівник групи Lauffer Bakery Віталій Балихін. — Робітники хлібозаводів, розташованих на Донеччині та Луганщині, регулярно печуть подібні «Коровай миру» та на благодійній основі передають їх дітям-сиротам, воїнам АТО, а також переселенцям із зони бойових дій на Донбасі. Акція має колосальний успіх, тому добру справу буде продовжено.

Однак захмарні ціни на продукти харчування та промтовари обурили багатьох гостей українського національного фестивалю. Скупитися виявилося дорого навіть для мешканців столиці.

— За скромний обід із двох шматочків м'яса та гарніру довелося викласти 360 гривень, — скаржиться киянин Сергій Марченко. — Причому нам запропонували їжу за ресторанными розцінками у пластиковій тарі та просто неба.

Претензії гостей ярмарку стосувалися винятково вітчизняних виробників, адже, за словами іншого відвідувача свята на Полтавщині, продавці з Узбекистану виявилися щедрішими та швидко нагодували голодного гостя свята за символічні 40 гривень.

Учасниками цьогорічного фестивалю стали близько півтори тисячі приватних підприємств як з України, так і з інших країн. Жваву торгівлю різноманітним товаром вели підприємці з Туреччини, В'єтнаму, Білорусі, Індії, Азербайджану та Грузії. Щоб вмістити всіх бажаючих, організаторам довелося удвічі збільшити територію ярмарку. А от на центральній алеї створили 150-метрову клумбу з декоративних гарбузів.

Розважали гостей зірки Ірина Білик, Тіна Кароль, Ольга Полякова, а також музичні колективи «Пара нормальних», «Бессарабія» та ін. Ціни на відвідування концертів коливалися в межах 100—2150 гривень (найдорожчі продавали у день відкриття та закриття свята).

Вартість проживання у самому селі Великі Сорочинці також була різною. Наприклад, орендувати скромний сільський будиночок «зі зручностями у дворі» можна було за ціною від 250 гривень із людини. А ось за комфортніше житло у місті Миргород відвідувачам Сорочинського ярмарку доводилося викладати від 500 гривень за добу та вище.

Що ж стосується купівлі товару на самому ярмарку, то тут ціни могли дуже коливатися у залежності від апетитів продавців. Багато хто з них встановлював високі розцінки на ексклюзивний товар, який ніде, окрім як на ярмарку, більше не купиш.

У більш вирашній ситуації опинилися ті гості свята, хто дочекався закриття Сорочинського ярмарку. У фінальні дні відбувся масштабний розпродаж товару, коли можна було задовольнити будь-який попит. Та й ціни на продукти харчування власники кафе та ресторанів почали знижувати...

А от питання про те, хто та з якою метою продавав людям товар за завищеними цінами, залишається. Адже це негативне відбитися на іміджі славнозвісного всеукраїнського свята. Є надія, що наступного року організатори Сорочинського ярмарку врахують помилки минулих років і порадують гостей свята не лише масштабами фестивалю, а й виваженою ціновою політикою. ■

■ ПІДВОДНІ КАМЕНІ

Енергія Ахметова

Енергетичні активи в Україні цікаві тільки структурам Ріната Ахметова. Відтак держава отримує мізерний прибуток, подальшу залежність від одного гравця і нові «схеми»

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

В Україні запускають другу хвилю роздержавлення енергетичних компаній. Уже найближчим часом мають піти з молотка «Центренерго», а також «Миколаївобленерго», «Хмельницьк-обленерго», «Запоріжжяобленерго», «Тернопільобленерго», «Харківобленерго» і «Черкасиобленерго». Уже завтра мають стартувати торги з приватизації «Донбасенерго» і «Сумиобленерго», а сьогодні, коли цей номер уже був готовий до друку, Фонд держмайна намагався повторно продати «Одесаобленерго».

Утім, якщо згадати приватизацію перших трьох об'єктів — «Донецьк-обленерго», «Західенерго», «Київенерго» — то словосполучення «піти з молотка» виглядає штучно. Наразі головним і де-факто єдиним учасником приватизаційного процесу енергетичних об'єктів є компанія «Орнекс». Яку вважають підконтрольною групі «СКМ», що, як відомо, належить одному із найвідоміших вітчизняних олігархів Рінату Ахметову.

Порівняння державного і
приватного менеджменту

Перша трійка енергокомпаній, як відомо, позбулася 25% акцій, які були в державній та комунальній власності. Акції продали за 8,78 грн. за штуку і заробили трохи більше 417 млн. гривень. При цьому останній продаж цих цінних паперів на біржі відбувся у травні нинішнього року. І продали їх по 5,9 грн. за акцію.

Таким чином, можна говорити, що роздержавлення трьох перших лавіток відбулося за ринковими цінами. І дозволило владі демонструвати щирий оптимізм. «Кошти від приватизації ідуть до державного бюджету на багато напрямків фінансування... Ціни може визначити тільки ринок. Це має бути прозорий продаж, щоб туди прийшов ефективний власник», — прокоментував першу спробу Прем'єр-міністр Володимир Гройсман.

Але якщо необхідність продавати під час затижної кризи, коли вартість активів є значно нижчою, це можна якось пояснити особливостями моменту, то теза про ефективного власника викликає чимало запитань. Річ у тому, що три енергетичні компанії, які й так практично належали Рінату Ахметову, тепер перейшли в його повну власність. І, як ми бачимо, інших претендентів на пакети акцій цих компаній не було. Тобто купувати енергоактиви в Україні погоджується тільки Рінат Леонідович.

І експерти галузі пояснюють, чому це саме так. Оскільки обленерго входять у вертикально інтегровану структуру компанії «СКМ», то це означає, що вона сама видобуває вугілля, сама собі його продає, сама виробляє електроенергію і сама ж реалізує її через своїх постачальників. У цьому ланцюжку будь-хто інший, окрім структур олігарха, буде зайвим. І жоден інвестор, перебуваючи при пам'яті та здоровому глузді, не захоче платити гроші, якщо інвестиції йому не світяться навіть у віддаленій перспективі.

При цьому ефективність роботи структур пана Ахметова залишає бажати кращого. Журналісти ви-

Свого часу держава віддала енергетику Рінату Ахметову і тепер імітує реформи.
Фото з сайту energolife.info.

дання «Бізнес.Цензор» порівняли співставні активи: ахметовське «Західенерго» і державне «Центренерго». І показали, що за минулий рік «Західенерго» показало чистий збиток у 0,3 млрд. гривень, при цьому компанія виробила 13,37 млрд. кіловат\годин електроенергії і заплатила 1,16 млрд. гривень податків.

Державна структура «Центренерго», попри всі твердження, що держ-підприємство — це лише стовідсоткова корупція та неефективність, за цей же самий час зуміла отримати прибуток у розмірі 0,39 млрд. гривень, виробила 8,9 млрд. кіловат\годин електроенергії та заплатила 2,23 млрд. гривень податків.

І це при тому, що «Західенерго» мало переважно своє вугілля, видобуте на «дружніх» шахтах, а «Центренерго» спочатку використовувало паливо з ОРДЛО, а потім — закордонне. Іншими словами, при дешевшій сировині висококваліфіковані і високооплачувані менеджери компанії «СКМ» показали значно гірший результат, ніж їх державні колеги. Чи, можливо, результат був насправді кращим, але він пішов у тінь...

Заробити могли б більше

Тепер у ФДМУ, який змушений продавати і надалі, виконуючи, зокрема, зобов'язання держави перед Міжнародним валютним фондом, ситуація непростя. У вівторок, 22 серпня, не відбувся повторний продаж 25% акцій «Одесаобленерго». Через день провалився продаж «Сумиобленерго». Тож Фонд держмайна йде далі й знову оголошує конкурс.

Експерти, зокрема экс-голова

ФДМУ Олександр Бондар, вважають, що у випадку із СКМ йдеться про звичайний договірник. Тобто компанія викупила пакет акцій, який їй був не надто вже й потрібен. Адже ухвалювати рішення, маючи 75% акцій, зовсім не складно. Ймовірно, це було прохання когось зверху: заплатити кошти, забезпечуючи надходження від приватизації і показуючи імітацію руху вперёд. Але, як показує досвід, просто так наші олігархи гроші не дають. Отже, цілком ймовірно, отримавши в бюджет додатково чотири сотні мільйонів гривень «на різні потреби», ми вже невдовзі станемо свідками чергового «Роттердама».

Утім заробила держава — якщо говорити категоріями ринкових цін — не так уже й багато. Принаймні могла б більше. «Якщо порівнювати з конкурсами приватизації цих об'єктів у 2011-2013 року, то в більшості випадків ціни, за якими зараз продають акції, виглядають заниженими», — сказав керівник аналітичного відділу інвестиційної компанії «Конкорд Кепітал» Олександр Паращій.

У тому, що українська енергоприватизація вигідна тільки Ахметову, не сумнівається навіть перший заступник міністра економічного розвитку і торгівлі Максим Нефьодов. «Коли приватизувалися мажоритарні пакети цих підприємств, держава зробила, умовно кажучи, вибір партнера. І говорити про те, що зараз можна знайти якогось міноритарного власника, який триматиме цей пакет, то виникає питання — навіщо. У будь-якому випадку, він не матиме суттєвого впливу на діяльність підприємств», — сказав чиновник. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

Стабільність пішла, залишився позитив

Рейтингова агенція «Модіс» поліпшила кредитний рейтинг України. Щоправда, не значно, із Саа3 до Саа2, але все ж таки... Відтак прогноз змінено від «стабільного» до «позитивного».

На сайті агенції пояснюють, що головними факторами підвищення рейтингу стали загальний вплив структурних реформ в Україні, які можуть допомогти уряду впоратися з борговим навантаженням, а також поліпшення позиції країни на зовнішніх ринках. Також аналітики зазначають, що позитивний прогноз відображає імпульс реформ — якщо він збережеться, це може привести до подальшого поліпшення надійності внутрішнього і зовнішнього боргу України. «Такий імпульс реформ також підтримує оновлення доступу України до світових ринків капіталу, полегшить шлях до рефінансування значних виплат за зовнішнім боргом, які настануть, починаючи з 2019 року», — йдеться в повідомленні.

А незначне підвищення рейтингу — всього на одну сходинку — пояснюють значним вантажем виплат зовнішніх боргів. Більш консервативні агенції — «Фітч», а також «Стандарт енд Пурс» — поки зберігають оголошену навесні цього року рейтингову оцінку України на рівні В-; зі «стабільним» прогнозом.

Людмила ЧЕРВАТЮК

■ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ

Дефіцит площ для совісті

Жадібні ділки намагаються підім'яти під себе будівельне законодавство

Загублено лік архітектурним перлинам українських міст, знищеним і спотвореним нахабними забудовниками. Обурення міських мешканців, що починалося з письмових і усних скарг, потроху переросло у фізичне протистояння з гопниками від будівельних фірм. Нерідко вже — і з кровопролиттям, не кажучи вже про намісні підпали-нівечення-пошкодження особистого майна активістів. Пристрасті в боротьбі лише розпалюються. Очевидно, щоб трохи їх пригасити і розбавити «водою» показових діалогів, чиновницької структури, пов'язані з агресивними забудовниками правом підпису під дозвоільними документами, почали «налагоджувати зв'язки з громадськістю».

Псевдогромадськість — нова зброя корупціонерів

Чергова зустріч «вовків і овець», спрямована, начебто, на результат взаємовигідної цілості і ситості, відбулася в Міністерстві регіонального розвитку та будівництва у вигляді «круглого столу» «Сучасне містобудування: яких змін потребують існуючі ДБН». Він справді зібрав небайдужих людей, бо скликали його під тиском громадськості.

Нагадаємо, що ДБН — це державні будівельні норми. Своєрідна Конституція для будівельної галузі. Порушення цих норм повинно каратися законом держави, яка їх затвердила. І яке ж ставлення сформується до відповідальних за це структур, котрі нездатні навіть забезпечити дотримання законодавчо узгоджених норм?

Сучасні будівельні норми і правила містять вимоги до будівель і споруд, перевірені науковими дослідженнями та багаторічною практикою. Вони пропонують суб'єктам технічного регулювання прийнятний метод контролю безпеки будівель, споруд та їх компонентів на стадії їх проектування, будівництва, експлуатації та обслуговування. Але склалося стійке враження, що завданням представників Мінрегіонбуду було забалакати тему і відволікти увагу від справжніх проблем. Засвітилося серед запрошених чимало дивних осіб, які позиціонувалися представниками від громади, але насправді озвучували і відстоювали питання і позиції будівельного бізнесу. Дуже швидко стало зрозуміло, що вони «на підтанцювці» у тих, хто замовив скороспілі зміни ДБНів.

Роль псевдогромадськість у вирішенні державних проблем — явище, яке страдянська корупційна система взяла останнім часом на озброєння на всіх фронтах. Було б чесніше, якщо б представники бізнесу відверто відстоювали свої позиції в таких діалогах через свої асоціації чи організації, а не лізли б у громадянське суспільство і «не колотили» його ізсередини. Бо існує таке поняття як суспільний договір між владою, бізнесом і громадянським суспільством, де кожній зі сторін визначено межі діяльності та відповідальності. Ми ж сьогодні спостерігаємо як влада і бізнес «проштовхує» своїх представників у громадянське середовище і своєю зцементованою масою та фінансовими ресурсами намагається витіснити небайдужих людей з простору, де приймаються доленосні рішення. Але занадто вже відверто і нахабно все це культивується. Тому зупиняти цей процес нам точно доведеться найближчим часом. І краще б це відбувалося таки шляхом мирних переговорів.

«Круглий стіл» із гострими зубами

На конкретні питання, які формулювали непідставні представники громади, жодних зрозумілих пояснень від представників офіційних структур ми так не отримали. Дочекались тільки невпевненої відповіді на питання — хто є ініціатором і замовником маніпулятивних змін ДБНів. Виявилось — Мінрегіон...

Але хто ж конкретно виступив з цією ініціативою? Хто «вибив» для початку 297 тисяч бюджетних гривень для розробників нових ДБНів? І кому належить «революційна трансформація» ДБНів із законодавчих захищених норм на нікому не підзвітні рекомендації?

Здавалось би, профільне міністерство, яким і є Міністерство регіонального роз-

Одні будують укріплення під обстрілами рашистських орків, інші захоплюють історичні зони українських міст зброєю шулерства.

Фото з сайту luxnet.ua.

витку та будівництва, повинно контролювати, як виконуються ці норми саме під час будівництва. Але ні. Цей державний орган чомусь не контролює безпеку при будівництві, не відповідає за наслідки порушень, зате легалізує листами-погодженнями «відхиленя від норм» всі скандальні та незаконні та максимально не комфортні для населення будівельні майданчики. Фактично, саме відхилення від державних будівельних норм стало причиною виникнення усіх скандальних забудов. Бо Мінрегіон легалізував злочини будівельників листами-погодженнями від ДБН 360-92 в частині нормативних відстаней, площ, кількості запропонованих забудованих кварталів та машиномісць у їхніх комерційних проектах. Тим самим заохочуючи відверте хижацтво будівельних бізнесменів, яке так наполегливо маскують фальшивою готовністю обговорювати проблеми з громадськістю.

Нововведення: стара пісня ненажери

До нових ДБН хотіли внести, зокрема, наступні зміни: ущільнення житлової забудови, зменшення території зелених зон в українських містах, перегляд відстаней між транспортною та промисловою інфраструктурою і житлом. Згадану відстань пропонують не збільшувати, а, звісно, зменшити. Здогадується, чому проєктанти геть забули, що за науково обґрунтованими нормами на кожну людину розраховується по 12 квадратних метрів площі у кварталних забудовах і 6 квадратних метрів зелених насаджень — на кожного мешканця населеного пункту? Очевидно тому, що їх замовникам — будівельникам — той простір потрібніший. А те, що чергова АЗС буде у вас під вікном і транспортна магістраль межуватиме з дитячим майданчиком, нікого не обходить...

Думки учасників цього заходу щодо доцільності обговорення запропонованої теми розділились. Одні вважають, що робота над новими ДБНами — «артель на прасний труд», викинуті на вітер державні кошти. Адже чинні ДБН прийняті вже після отриманої Україною незалежності, в 1992 році, тому просто потрібен жорсткий контроль за їх дотриманням. Інші наполягають, що їх потрібно все-таки обновили, внести зміни до існуючих норм, але під контролем і за участі професійної громадськості. Треті висловлюють думку, що громадськість потрібно залучати в якнайширшому варіанті, а експертами залучати професіоналів «з різних сторін барикад», тому що житло і дитячі садочки та школи все-таки потрібні і в нехлосійськи забудованих кварталах. А представники громадянського суспільства вже повинні б стати спеціалістами у всіх сферах життєдіяльності країни (компетистами),

■ ДО РЕЧІ

Прем'єр-міністр Володимир Гройсман доручив врахувати пропозиції нардепа Ольги Червакової під час формування персонального складу міжвідомчої робочої групи з питань законності будівництва низки об'єктів Києва. Відповідне прохання спрямовано віце-прем'єрові Геннадію Зубку і меру Києва Віталію Кличку «з метою захисту суспільних інтересів під час будівництва об'єктів, які викликають суспільний резонанс». Про створення такої комісії стало відомо 14 серпня з повідомлення на сайті Кабміну. Робочу групу очолило перший заступник Зубка Лев Парцхаладзе. До її складу включили представників Мінкультури, Держархбудінспекції, Державного земельного кадастру і КМДА. Група повинна перевірити законність будівництва низки об'єктів Києва, які викликають суспільний резонанс: забудова території колишнього Сінного ринку на вул. Бульварно-Кудрявській, 15а; будівництво по вул. Михайла Бойчука, 20-22; вул. Львівській, 15; вул. Горлівській, 212; вул. Ревуцького, 40; на перетині вул. Ревуцького, 8к і вул. Анни Ахматової; на вул. Сорновській, 3; вул. Коперника, 7; вул. Мечникова, 11а; вул. Жиланській, 120б і в Биківнянському лісі. Нагадаємо, скандал із забудовою колишнього ринку спалахнув ще 2015 року, коли тут почали рити котлован і забивати палі. У квітні 2016 року столичне управління Нацполіції відкрило кримінальне провадження з приводу відчуження землі (2004 року Київрадою було передано в оренду на 10 років) за статтею «Службова недбалість». У вересні Головісвський райсуд наклав арешт із заборобою відчуження на земельну ділянку колишнього ринку. У листопаді 2016 року забудовник Сінного ринку вже почав продавати квартири.

бо життя примушує. Тому для них не буде проблемою проаналізувати діючі ДБН і порівняти із запропонованими новими варіантами...

Цілком сподівано, що люди не хочуть, щоб у під'здах житлових будинків були хостели, дитячі садочки, юрмилися черги на прийом до вбудованих поліклінік, законно в'їжджали ломбарди з невідмінним атрибутом — наркоманськими шприцами довоза, ігрові автомати та заправки для автомобілів... «Планування, в якому не враховано обов'язковості пріоритетного комфортного середовища проживання, недопустиме. І не можна дозволяти, щоб забудовники диктували суспільству безпекові ризики», — наполягали активісти.

Громадськість вимагає зупинити погодження, які надаються Мінрегіонбудом. Уже підготували стартовий «червоний» список щодо показників, які не можна змінювати. Також запропонували і «зелений», і «блакитний», і «жовтий» списки інших показників — тих, на які потрібно звернути увагу. Розчулює позиція заступника мініст-

ра Лева Парцхаладзе. Він «прагне ліквідувати старі ДБН та затвердити нові будівельні норми, в яких буде виписано параметричні показники відстаней, розмірів, площ і тривалості доступу до об'єктів і елементів будівництва (евакуація, щільність, обмеження тощо)». Він будімо обіцяє дослухатися до громадськості та ліквідувати законодавчу норму відхилення від норм. Але... тільки після затвердження нових ДБН! Він пропонує написати «червоний список» пунктів існуючих ДБН, які не можуть бути погоджені для «відхилення», та затвердити наказом Мінрегіону перелік питань нормування, які мають дотримуватись без «відхилень». Тим часом нефейкова громадськість наполегливо пропонує тиснути на Мінрегіон, аби корупційну практику «відхилень» ліквідувати взагалі. Декілька громадських організацій підготували письмові звернення до Мінрегіону з пропозиціями та механізмами подальшої роботи.

Активісти від громадськості висловились на «круглому столі» за публічність, відкритість та можливість широкого обговорення всіх питань, пов'язаних із ДБНами і з новим та старим будівництвом. Оце «мертвонароджене дитя» нових ДБНів на 320 сторінках, на яке вже витрачено таємно близько півмільйона бюджетних коштів, не повинно бути затвердженим. Цікаву тенденцію спостерігаємо останнім часом: олігархи та «збудовники» свої забаганки вирішують ще й за рахунок грошей народу, сміливо обкрадаючи бюджет. Сам підхід до написання цієї «методички» шулерський. У ній гамузом пройшлися по всіх існуючих ДБНах, не розглядаючи кожен окремо, щоб неможливо було проаналізувати, що саме змінюється і в який бік. Така практика заслуговує тільки осуду. У підготовлених текстах потрібні висновки послужливо опираються на різні показники. Наприклад, в існуючих ДБНах за основу взяли квартали, а в нових запропонованих ДБНах уже підтасували мікрорайони... Через подібні «дрібні розбіжності» представники громади вимагали від розробників порівняльні таблиці, яких вони не мали, бо не зацікавлені в об'єктивному аналізі. Але ж саме за таким принципом готуються зміни до будь-яких рішень місцевих органів самоврядування, до нових законопроектів. Без порівняльних таблиць, які повинні бути надані для громадського обговорення, немає смислу навіть братися аналізувати запропоновані напрацювання «авторського колективу».

Один з учасників «круглого столу» після таких неприємних відкриттів звернувся до заступника міністра Лева Парцхаладзе з вимогою, щоб той добровільно полишив державну посаду в Мінрегіоні й продовжував займатись своїм будівельним бізнесом. Парцхаладзе досі очолює будівельні асоціації, він — забудовник з великим стажем незаконних забудов. Це серйозний конфлікт інтересів. Тому припущення активістів, що саме він є ініціатором цієї зміни ДБНів на користь «збудовників», озвучені небезпідставно. Таких «ефективних менеджерів», засланих у профільне міністерство будівельною мафією, більш ніж достатньо. Завдання цього лобі — розв'язати руки корпораціям, будівельним фірмам зі стажем, які мають бажання забудувати поки що не захоплені ними парки, схили, внутрішньодворові майданчики та історичні зони. На яку державну політику ми можемо сподіватися від такого об'єднання «державних мужів», які працювалися в Мінрегіонбуді на Житомирській, 5?..

Порушували під час обговорень і питання, кого ж очікують 76 тисяч нових квартир у Києві, побудованих із відхиленнями від існуючих ДБНів? Може, саме для легалізації своїх незаконних будівництв і затіяли ці показові «громадські обговорення»? ■

■ РУКА ПІДТРИМКИ

Діаспора проти агресора

Світовий конгрес українців відзначив своє 50-річчя у Києві та Львові

Світовий Конгрес Українців

Українці разом - майбутнє за нами!

СКУ 50 Ukrainians together - the future is ours

Голова СКУ Євген Чолій: про Україну, як про маму, — або добре, або мовчимо.

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

У серпні 1992 року мені, тоді ще студентці КНУ, пощастило потрапити до оргкомітету першого Всесвітнього форуму українців, що відбувся в Києві у першу річницю проголошення Незалежності. Чи не вперше тоді в столицю з'їхалися сотні поважних панів і пань із різних куточків світу, натхненних ідеєю допомогти українцям у розбудові власної незалежної держави і фінансово, і ідеями, і досвідом. У той час сподівалися, що «закордон нам допоможе», давали нам надію на світле майбутнє не менше, ніж міфічне «золото Полуботка».

Утім, за чверть століття, що минули з того часу, стало зрозуміло, що «закордон нам допоможе» лише в тому випадку, якщо ми самі будемо докладати зусилля, щоб стати поважною європейською державою, яка толерує не корупцію, а демократичні цінності. І що українська діаспора і надалі готова підтримувати у світі позитивний імідж України і пропонувати різні шляхи виходу з кризи. Але лише тією мірою, наскільки ми будемо готові рухатися в потрібному напрямку. Таким був закулісний лейтмотив відзначення 50-річчя Світового конгресу українців, що цими днями відбулося в Києві та Львові.

Нашого цвіту по всьому світу...

СКУ на сьогодні об'єднує українські організації у 133 країнах світу, де проживає близько 20 мільйонів вихідців з України. Це — практично половина населення сучасної України. Датою створення Світового конгресу вільних українців (така була його початкова назва) прийнято вважати листопад 1967 року, коли в Нью-Йорку на Медісон Сквер Гарден пройшла перша масова маніфестація представників української діаспори. Пізніше учасники СКВУ активно долучилися до акцій протесту в «обороні українських діячів культури, ув'язнених радянською владою». На третьому конгресі СКВУ у 1978 році виступили відомі українські дисиденти — бойовий генерал Петро Григоренко, позбавлений на той час радянського громадянства, та Надія Світлична. Ще одним із своїх завдань СКУ визначив всьляке поширення інформації про справжні причини Голодомору в Україні та визнання його актом геноциду українського народу.

Нові виклики поставили перед світовою українською спільнотою нові пробле-

ми. «Сьогодні нашими пріоритетами з огляду на російську агресію є, найголовніше, допомогти Україні побороти російського імперського агресора і відзискати свою територіальну цілісність», — зазначив голова СКУ Євген Чолій, виступаючи на урочистостях у Києві. Серед інших завдань СКУ він назвав підтримку реформ, різні гуманітарні ініціативи, у першу чергу на підтримку тих, хто постраждав від наслідків російської агресії, допомогу політ'язнів та полонених. А ще — боротьбу з російською пропагандою, яка намагається виставити Україну як невдалу державу, слабку як економічно, так і політично, з якою неможливо мати справу. «Нашим завданням є переконати західний світ, що Україна значно міняється, що вона є надзвичайно цікавою країною, в неї величезний економічний потенціал, і є важливим, щоб західний світ це побачив і інвестував в Україну», — переконаний Євген Чолій.

Не словом, а ділом

Щоб переконати у цьому західних партнерів, у рамках святкування 50-річчя СКУ в

Києві відбувся і Інавгураційний економічний форум, організований спільно з Американською торговельною палатою в Україні та Канадсько-українською торговою палатою. Головною темою дискусій стало два питання: «Просування українського експорту і торгова репрезентація на ключових ринках» та «Залучення іноземних інвестицій в Україну». У роботі форуму взяв участь і перший віце-прем'єр-міністр — міністр економічного розвитку та торгівлі України Степан Кубів, який від імені уряду запевнив, що він готовий до конструктивної співпраці. До речі, в Україні існує і Національна рада інвестицій, і Бюро промоції інвестицій при Кабміні, а між СКУ та Кабміном підписано Меморандум про співпрацю.

Учасники дискусій зазначили, що в Україні є всі перспективи виходу на нові європейські ринки і з часом перетворення із сировинного придатку на платформу для виробництва товарів і продажу їх по всьому світу. Якщо не завадять застарілі проблеми: корупція, поганий інвестиційний клімат, відсутність налагоджених бізнес-контактів, дешевих кредитів та досвіду в галузі експорту і виходу на нові ринки тощо...

Україну ми не кинемо

Ще однією тезою, яка постійно повторювалася в ході виступів, були слова про те, що на імідж України у світі дуже впливає те, як ми самі говоримо про свою державу. А в умовах гібридної війни, яку веде проти України Росія, це має величезне значення. Голова СКУ Євген Чолій закликав українців усього світу ставитися до України, як до мами: мовляв, тишенько між собою можна покритикувати маму, але на людях не можна ні самому висловлювати претензії, ні дозволяти іншим принижувати її імідж.

Водночас Євген Чолій запевнив, що СКУ підтримуватиме Україну за будь-яких умов, особливо нині, коли триває агресія з боку Росії. «Коли Україна вже стане країною, яка утвердить свою незалежність та поборє російську агресію, то можна буде тоді сподіватися і будувати відносини більш нормальні, коли держава займається своєю діаспорою та допомагає їй», — зазначив він.

Сподіваються на налагодження більш конструктивної співпраці й інші учасники святкового зібрання. І готові й надалі бути адвокатами України на світовому рівні. Аби лише сама держава не псувала собі імідж. ■

■ НАША СЛАВА

Цитадель Незалежності

Співачка Руслана започаткувала нову традицію у Батурині

Спеціально збудована сцена для виступу Руслани в Батурині.

Руслана привертає увагу до пам'ятних місць в Україні. Фото зі сторінки RuslanaOfficial.

Свдокія ФЕЩЕНКО

У День Незалежності у Батурині серед тих, хто прокладав шлях до самостійності, згадали гетьманів України. Саме там плевав надії на волю для країни гетьман Дем'ян Ігнатович. Там 15 років, долаючи шалений спротив, формував державу гетьман Іван Самойлович. За 21 рік гетьман Іван Мазепа створив економічно сильну Гетьманську Україну з європейським рівнем культури та освіти. «Золота осінь» Гетьманщини з Кирилом Розумовським — це так само історія Батурина, резиденції гетьманів України з 1669 по 1708 рік та з 1750 по 1764 рік.

Це Батурин приніс себе в жертву на самому піку свого розвитку, коли 308 років тому український народ пережив одну з найбільших своїх трагедій — знищення гетьманської столиці, щоб через століття відродитися знову.

Надвечір 24 серпня цього року цитадель Батуринської фортеці сяяла жовто-блакитними кольорами. Тут відбулося святкове шоу, яке завершилося виступом співачки Руслани Лижичко. Спочатку на спеціально змонтованій сцені пісенні композиції виконали співачка My Ree та гурти «Новий день» і «Противаза».

Руслана Лижичко впевнена, що 24 серпня закладено нову традицію щорічно зустрічати День Незалежності у Батурині, у столиці Гетьманщини, на Чернігівщині. Про цьогогорічний, перший, концерт у день головного національного свята вона коротко розповіла так: «Ми почали з рок-версії Гімну України, який я виконую по всьому світу, вшанували хвилино мовчання Героїв, які віддали життя за Україну. Співали, танцювали та говорили все про Незалежність, відверто, щиро, чесно. Я люблю Україну. Я українка — і

цим усе сказано. Слава Україні!»

Виконавиця «Диких танців», які підкорили Європу ще 2004 року, публічно подякувала «великому патріоту, благодійнику свята Євгену Суру, який завжди вражав мене своєю позицією та любов'ю до України».

Звучали найкращі пісні Руслани, які всі добре знають, та пісні з нового альбому, серед яких «Я люблю», прем'єра якої відбулася на «Євробаченні 2017». Співачка представила фрагменти нового музичного стилю на основі української прадавньої екзотики. «Так співають в Карпатах у горах, — описує Руслана. — Це найдавніша манера співу, подібна на східний мугам (Азербайджан). Таких технік збереглося лише кілька у світі. Я заспівала так на День Незалежності в Батурині... Так тепер співаю завжди. Відчуєте це... коли голос хитає тілом».

За запрошеннями на концерт потрапило більше тисячі слухачів: місцевих, а також гостей із Конотопа, Вахмача та околиць; серед них — і батуринці-учасники АТО (територія цитаделі обмежена). Пряму трансляцію дійства можна було дивитися на Youtube-каналі <http://youtube.com/ruslanatube>.

Початок співпраці між народною артисткою України і Національним заповідником «Гетьманська столиця» з формування розуміння «Україна — це Батурин» почався з візиту співачки у це славне місце 11 серпня. Загалом це продовження великого проекту Руслани «Замками України», який вона реалізовувала в 2000-х. Мета — показати всій Україні роль Батурина на шляху нашої держави до незалежності і привернути увагу керівництва держави та українських меценатів до тих проблем, які ще не вирішені в Гетьманській столиці. ■

Анатолій ЗАГНІТКО,
член-кореспондент НАН України,
доктор філологічних наук,
професор, Донецький національний
університет імені Василя Стуса

Вихід і ґрунтовна фахова апробація «Гірничого енциклопедичного словника» і тритомної «Малого гірничої енциклопедії» (за редакцією Володимира Білецького) перервали доволі тривалу паузу у виданні українських галузевих енциклопедій з інженерних наук (останньою була фундаментальна «Енциклопедія кібернетики» за редакцією В. Глушкова, що вийшла далекого 1973 року і здобула високу оцінку в усьому світі).

«Гірничі енциклопедії» — це понад 100 авторів і більше 17 тисяч статей

Вихід нової енциклопедії є завжди знаковою суспільною подією, оскільки створення енциклопедичної інформації в її фаховому й авторитетному, науковому й об'єктивному, неупередженому й точному, чіткому й систематизованому вимірах вимагає істотних розумових і фізичних зусиль і під силу лише потужним авторським колективам. Такі колективи формуються досить довго та мають опертя вагомій науково-технічній і виробничій діяльності держави, перебувають у тренді кращих світових здобутків. Так було в Україні в кібернетичній галузі 70-х років ХХ сторіччя («Енциклопедія кібернетики»), так було застосовано значний потенціал української науки в галузі геології та геоінженерії. У міждисциплінарному проекті «Гірничі енциклопедії» взяли участь науковці й викладачі 36 провідних університетів, науково-дослідних і проектних інститутів, виробничих і громадських організацій України, загалом — понад сто авторів, які опрацювали більше 17 тис. статей.

Крім значної ролі для галузевого розвитку, технічні й природничі енциклопедії мають вагомий вплив на освітньо-наукові і почасті державотворчі процеси. Стан термінологічної й енциклопедичної справи значною мірою відбиває рівень освіти, науки й культури держави. Цим мотивовано, що кожна національна країна дбає про стан фахової мови, її захист. А фахова мова послідовно відбита в освітніх і галузевих стандартах, до того ж стандартизація термінології є одним із найважливіших чинників утвердження державності країни. Адже без її належного забезпечення не можуть функціонувати ані суди, ані оборона, не кажучи про адміністрування та ін. Водночас фундаментальні енциклопедичні праці постають виміром культурних досягнень нації, відбивають ступінь розвитку науки і техніки держави.

Історія систематизації

Із перших кроків утворення державності України та заснування Української /Всеукраїнської академії наук (1918 р.) розпочалися процеси систематизації фахової української мови та формування термінологічної основи з різних галузей знань, зокрема з геології та гірництва. Уже 1918 р. вийшов перший том «Матеріалів до української природничої термінології та номенклатури», що свідчить про велике значення цієї роботи для становлення національної освіти та науки. Важливими кроками на цьому шляху було створення термінологічної комісії Українського наукового товариства (1918 р.) та Інституту наукової мови (1921

ГАЛУЗЬ

Енциклопедії на-гора

Терміни і значення гірничої та металургійної галузей у книжках

Донецький національний університет імені Василя Стуса після окупації Донбасу працює у Вінниці.

р.) і підготовка Всеукраїнською академією наук (ВУАН) системи термінологічних словників з основних напрямів культури, науки й техніки. Гірничі й геологічні секції ВУАН опрацювали й зредагували тисячі термінів, які потрапили до «Словника геологічної термінології», укладач П. Тугковський (1923 р.); «Словника технічної термінології», укладачі Ю. Трихвиль та І. Зубков (1930 р.); «Словника гірничої термінології», укладачі П. Василенко та І. Шелудько (1931 р.). Ці словники ґрунтувалися на питомих українських термінах, були очищені від русизмів, штампів, зайвих запозичень та непитаних для української мови форм.

Зауважмо, що навіть у суто культурній та освітньо-науковій автономії України радянські керманічі 30-х років вбачали ознаки української державотворення й загрозу для свого існування. До лав «розстріляного відродження» потрапили численні українські науковці та освітяни, зокрема творці української фахової термінології (серед них — укладач «Словника гірничої термінології» П. І. Василенко). Українськомовна фахова література й термінологічні словники ВУАН були репресовані — їх вилучено з наукових та освітніх установ, бібліотек і знищено. У виданих у 50-ті роки російсько-українському геологічному й гірничому словникам наголошено «провини» словників ВУАН, оскільки вони головним чином мали завданням ізолювання української мови від російської, напрацювання власних шляхів поповнення термінологічного фонду — введення в ужиток надуманих словотворів і термінів, заміну термінів вузькими ді-

Енциклопедії серед книжкового розмаїття займають особливе місце.

лектизмами, а то й вилучення їх. Нові ж радянсько-українські словники переслідували штучну мету наближення української термінологічної бази до російської, формування цілісного інтернаціонального термінологічного фонду на всіх радянських просторах.

Першою вагомою українською енциклопедією, що містила сотні статей із геології та гірництва України, стала діаспорна «Енциклопедія українознавства», створена під егідою Наукового товариства ім. Шевченка в Європі за редакцією В. Кубійовича (загальна частина — 1949-1952 рр., словникова в 10 томах — 1955-1989 рр.). Це видання й сьогодні не втратило свого значення. У 1933 році було заплановано видання першого тому Української радянської енциклопедії, але його заборонили радянські цензори ще в рукописному варіанті як націоналістичний. Саме поява діаспорної «Енциклопедії українознавства» дала поштовх для «відродження» знищеного проекту (у 1959—1965 рр. у Києві видано 17 томів енциклопедії за редакцією М. Бажана). Українська радянська енциклопедія охопила значне число гасел гірничої тематики й геології, здебільшого пов'язаних з Україною.

Переклад українською мовою радянської десяти томної «Дитячої енциклопедії» (1961 р.), яка в перших двох томах подавала розвиток наук про Землю, а в

п'ятому — побіжно розкривала питання гірничої техніки, певною мірою закріплював систематизацію й популяризацію гірничих і геологічних знань поміж українського шкільництва. Водночас сумарна кількість (за назвами й накладом) українськомовних гірничо- та геологознавчих енциклопедичних, наукових і навчальних видань не покривали навіть нагальні освітні потреби (про перехід до широкого застосування української фахової мови в сфері науки й виробництва у 70-80-ті роки не йшлося загалом), не кажучи вже про наукове студіювання. Незалежна Україна поступово почала міняти несприятливу мовну ситуацію (було створено «Технічний комітет стандартизації науково-технічної термінології», видано галузеві російсько-українські словники, базові підручники, розпочато оприлюднення фундаментальної «Енциклопедії сучасної України»), хоча значна частина фахівців і студентів, особливо на східних теренах держави, орієнтувалися традиційно на російську термінологічну базу й навчальну літературу, наголошуючи на неможливості адекватного позначення складних понять і явищ гірництва українською мовою. Поруч із недостатньо дійовими організаційно-науковими та заохочувально-орієнтаційними чинниками істотною причиною повільних темпів укладання й упровадження українськомовної фахової літератури для технічних вишів (особливо для гірничих спеціальностей та спеціалізацій) поставала відсутність системної та нормативно упорядкованої термінологічної бази й відповідно повна лакуна новітніх знань енциклопедичного характеру українською мовою.

Перехід до інформаційного «мережевого» суспільства

Здобутки науки й техніки мають безпечно й своєчасно упроваджуватися в освітній простір, поставати його органічним складником для забезпе-

чення безперервного навчання. Це сприяє формуванню системно упорядкованого погляду на міжгалузеві питання, що особливо актуально для гірництва, де охоплювані знання та перелік наук є надзвичайно розмаїтими і потребують акумуляції сучасних знань і досягнень, що належним чином зреалізовано в «Гірничій енциклопедії». Оскільки гірничі терміни (назви статей) подано в ній чотирма мовами, енциклопедія може поставати як ключ до англійської, німецької й російської термінологічних баз даних для поглиблення й активізації доступу до іноземних освітніх і наукових джерел, національних корпусів текстів, розвитку академічної мобільності студентів і освітян у межах Болонського процесу, уможливлення міжнародної уніфікації освітніх і наукових процесів у природничих і гірничотехнічних галузях.

Основним трендом сучасної еволюції світу є перехід до інформаційного «мережевого» суспільства з його вибуховим продукуванням інформації (як стверджує компанія IDC, світовий обсяг створених і реплікованих людством даних містить більше 18 трильйонів Гб). Переважний обсяг інформації в Мережі формалізовано природною мовою, тому мова перетворилася на основний технологічний інструмент для забезпечення взаємодії Людини з Мережею та Людини з Людиною через Мережу. Держава, яка прагне власного збереження та розвитку за умов жорстокої інформаційно-мережевої конкуренції, має дбати про те, щоб її мова була достойно відбита в інтернеті, особливо в мережових освітньо-фахових системах. Заявлене мотивує необхідність для України створення й активної розбудови власної високотехнологічної Національної системи лінгвістичних ресурсів, зокрема системи Національної термінології й термінографії. Завдяки тому, що понад 15 тис. статей «Малого гірничої енциклопедії» розміщені в онлайн-енциклопедії «Вікіпедія», Україна потрапила в цьому секторі інформаційно-знаннєвого простору до числа країн-лідерів і має перспективи утримання цих позицій.

Отже, створення українськомовних галузевих енциклопедій активізує секторальний розвиток галузей економіки, гарантує наукове забезпечення формування освітніх термінологічних баз і систем новітніх наукових знань, сприяє переходу освітніх процесів на українську поняттєво-лінгвістичну систему, допомагає міжнародній комунікації вітчизняних фахівців і студентів, формує та здійснює інформаційну безпеку держави й адекватну протидію загрозливим зовнішнім інформаційним впливам. Є одним із визначальних чинників державної одності та самоідентифікації, постає активним націєтвірним виміром, окреслює перспективи науково-технічного, інформаційного, освітньо-фахового розвитку країни. Усе це ще раз вияскравлює потребу підтримки української енциклопедичної справи Українською державою. ■

■ ЯК ЦЕ БУЛО

Анатолій СИГАЛОВ

«Я їм не вірю...»

23 серпня 1939 року найвище керівництво СРСР готувалося до урочистої події. Напередодні до Москви прилетів міністр закордонних справ Німеччини Йоахім фон Ріббентроп, який від німецької сторони мав підписати Пакт про ненапад, названий з ініціативи радянської сторони Договором про дружбу.

І от Катерининський зал Кремльського палацу — тут усе готове для підписання (мовою дипломатів — парафування). Голова Ради міністрів СРСР В'ячеслав Молотов і німецький міністр фон Ріббентроп, як і всі присутні, у напруженому чеканні. Як завжди несподівано і не з тих дверей, звідки його чекали, з'являється Сталін. У залі вибухає нестримна овація, та Сталін, піднявши руку, знімає її.

— Прошу приступити до церемонії підписання Договору про дружбу, — каже Сталін.

Начальник Протокольного відділу Міністерства закордонних справ СРСР сповіщає, що договір укладено російською та німецькою мовами, тексти їхні ідентичні, пройшли експертну оцінку і будь-який варіант — російський чи німецький — має однакову юридичну силу.

Молотов і Ріббентроп, усівшись у зручні крісла, скріплюють договір своїми підписами...

Тієї ж миті до залу внесли підноси з шампанським. Усі одразу похапали бокали — всі, крім одного: його бокал самотньо стояв на підносі.

Сталін, який помічав навіть несуттєві деталі, звернув на це увагу, і в той момент, коли посол Німеччини Шуленбург щось жваво розповідав Ріббентропу і це не підлягало перекладу, підійшов до людини, яку соратник Сталіна Микола Бухарін називав «гордістю країни»:

— Чому не п'єте, товаришу Кольцов? — запитав Сталін.

— Я їм не вірю, — Кольцов вказав очима на німецьку делегацію.

— А своєму уряду вірите, чи теж — «не вірю»? — запитав Сталін і додав із неприхованою злістю. — Надто розумний.

Повернувшись пізно ввечері додому, Кольцов, який як журналіст і письменник зник усе занотовувати, сів біля зручного письмового столу, витяг папір, авторучку, аби відтворити все за своїми свіжими враженнями. Він знав, що в його країні прослуховують кожне слово, відслідковують кожний написаний рядок, тож писати вирішив не про німецького високопосадовця, а тим більше про Сталіна, а про те, за що в тюрму його не посадять.

«Стіл був сервірований розкішно: на важких скатертинах із голландського полотна я побачив тарілки з зображенням виноградного грона й дубового листа — то були сервізи петроградського імператорського фарфорового заводу, столові ж прибори, усі ці виделки, ложки, ножі, були сучасні із зображенням серпа й молота.

Перед кожним із нас лежало меню, віддруковане російською та німецькою, кожен мав також тарілки із закусками та пляшки з різними напоями. Після супів надійшла черга м'ясних страв, дичини, риби — усе в широкому виборі, а чарки та бокали наповнювали знову і знову, відтак розмова ставала гучнішою, слова підкріплювали жвавою жестикуляцією, адже не всі розуміли мову протилежної сторони, і все завер-

шувалося вибухами сміху.

Ікра була червона і чорна, каспійська й далекохідна, і було її так багато, що офіціанти перед кожним із гостей поклали десертні ложки, тихо підказавши: «для ікри».

І все було б добре, якби основна рушійна сила революції — московський пролетаріат — просто за стінами Кремля — не вишикувався в черги до магазинів із написом «Хліб», аби вранці купити буханець хліба, а якщо поталанить — то й два».

У двобої з системою

На цьому запис вражень від підписання пакту уривається, бо несподівано у двері помешкання Кольцова хтось негласно постукав. Його дружина-іноземка, аби не відволікати чоловіка, сама підійшла до дверей і, знаючи, що їхній будинок режимний, тобто надійно охороняється, відчинила двері. На порозі стояли офіцер із пістолетом на боці, за ним троє цивільних у чорних костюмах.

— Проходьте, будь ласка, — привітно мовила жінка, яка знала, що до Кольцова, який воював в Іспанії, часто приходили люди, у тому числі й військові.

Непрохані гості ввійшли до кабінету господаря, і офіцер голосно запитав:

— Кольцов Михайло Юхимович?

— Так.

— Іменем Союзу Радянських Соціалістичних Республік ви заарештовані.

— Заарештований? — перепитав Кольцов. — За що? Чи не помилилися ви адресою, майоре?

— Вам доведеться поїхати з нами, і вам скажуть — «за що?».

У разі спротиву я маю наказ застосувати зброю.

Дружина Кольцова, хоча й не знала російської, однак зрозуміла все. Вона кинулася до чоловіка, але оперативник у цивільному силю зупинив її: «Не положено».

Після короткого упередженого слідства Кольцов постав перед Військовою колегією Верховного, суду СРСР. Голова колегії воєнорист Василь Ульріх одразу впізнав підсудного, бо не було в країні людини, яка б не знала полум'яного публіциста, статтями якого зачитувалася вся країна, але відповідно до вимоги процесуального кодексу слідчий Макаров представив його членом Військової колегії: «Кольцов Михайло Юхимович — член редколегії газети «Правда», засновник і перший редактор журналів «Огонек» та «Крокодил», депутат Верховної Ради РРФСР, член-кореспондент Академії наук СРСР, радник ЦК Компартії Іспанії та Республіканського уряду, військове звання — корпусний комісар...»

— Досить! — обізвав Макарова Ульріх, — це та личина, за якою ховався активний агент низки імперіалістичних розвідок, член антирадянського підпілля, популяризатор троцькізму й терорист. Розкажіть краще, навіщо на своїй дачі в Передельно ви приймали ворожих агентів Фейхтвангера та Мальро?

— Ви назвали імена найбільших письменників сучасності Ліона Фейхтвангера та Андреа Мальро, — спокійно відповів Кольцов. — Я гордий, що вони знайшли можливість побувати в мене. Я читав їм власні твори, уже видані в СРСР, і отримав від них високу оцінку. Більше того, вони взяли в мене рукописи, аби перекласти їх і видати у своїх країнах.

— Ми ще розберемося, що саме ви передали за кордон, — із загрозою в голосі мовив Ульріх.

Обидва монстри задоволені — Йосиф Сталін та міністр закордонних справ Німеччини Йоахім фон Ріббентроп.

Галичина і Пакт

або Тернистий шлях української соборності

Публіцист і письменник Михайло Кольцов — єдиний, хто не повірив жодному рядку ганебного «пакту», за що й був розстріляний.
Фото з архіву автора.

— А ви тим часом поясніть суду, що спонукало вас стати наперекір лінії партії та уряду на зближення з дружньою нам Німеччиною під час підписання пакту про дружбу між нашими країнами?

— Я два роки працював у Республіканській Іспанії, бачив суть німецького фашизму і заявляю з усією відповідальністю: фашизм — це війна, і в якій б одязі він не виряджався, які б договори не підписував, війна з ним усе одно неминуча.

Те, що говорив Кольцов, мало ніякого сенсу, бо його долю було вирішено наперед.

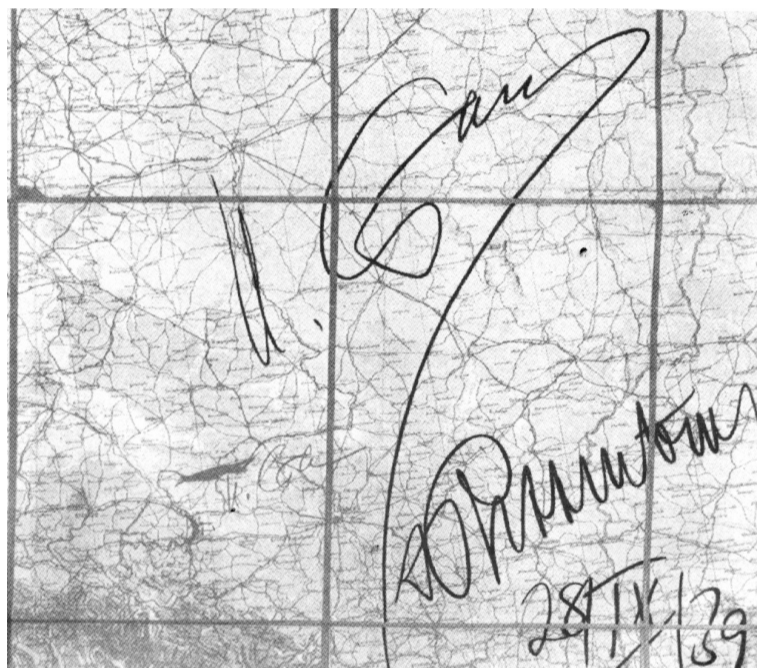
— Розстріл! — несамовито заволав Ульріх.

Підсудному не дали навіть належного йому заключного слова — силоміць виволокли за двері.

Благословенна «терра інкогніта»

Після підписання Пакту про ненапад радянську пресу наче підмінили: якщо раніше вона різко критикувала німецький фашизм й особисто Адольфа Гітлера, то тепер Німеччині присвячували лише схвальні статті та відгуки. Преса, як і найвище керівництво СРСР, не помітила навіть того, що німецькі комуністи та антифашисти опинилися в концтаборах, у Бухенвальді потрапив і лідер німецьких комуністів Ернст Тельман.

Посол Німеччини в СРСР Шуленбург, який любив перекладатися в просте вбрання й ходити Московію, доповідав у Берлін: «Радянський уряд робить усе можливе, аби змінити ставлення населення до нас: припинилися всі випадки проти Німеч-

Карта Західної України з резолюціями обох хижаків — що чекає на тебе, Галичина?..

чини, всі події нашої зовнішньої політики подають без осудження — на основі внутрішніх німецьких повідомлень, перекладених російською мовою, будь-яку антинімецьку літературу активно вилучають».

Пафос обліювання німецького фашизму був такий, що до нього долучився навіть всемогутній Лаврентій Берія, видавши наказ для тюрем і ГУЛАГів, який забороняв наглядачам і конвоїрам називати в'язнів «фашистами», аби не ображати стратегічного німецького партнера.

...Першого вересня 1939 року німецькі війська вторглися в Польщу і завдяки взятому на озброєння «бліцкригу» (блискавичної війни) швидко окупували її. Вже 9 вересня Гітлер, виступаючи під бурхливі оплески в рейхстазі, заявив: «У німецькому тлумаченні поняття «Польща» більше не існує, є генерал-губернаторство, яке у визначених нами межах стає складовою частиною фатерланду».

А в рейсканцелярії на робочому столі німецького фюрера вже лежала телеграма радянського прем'єра В'ячеслава Молотова: «З нагоди взяття Варшави військами вермахту радянський уряд радий вітати Вас із блисковою перемогою».

Успішному здійсненню плану «Вайс» — плану окупації Польщі — Німеччина була зобов'язана тому ж таки Радянському Союзу, який, згідно з підписаним пактом, налагодив безперерйне постачан-

ня «німецькому партнеру» стратегічної сировини, аж до нападу на СРСР. Німеччина отримала 1,5 млн. тонн лісоматеріалів, 100 тис. тонн бавовни, для військової промисловості — 100 тис. тонн марганцю, 20 тис. тонн хрому.

Тим часом військові оглядачі низки європейських країн звернули увагу на своєрідність польської компанії вермахту: переможно просуваючись польською територією, німецькі війська старанно оминали землі, які межували з Радянською Україною і були розташовані по лінії річок Нарва — Вісла — Сан. На цих землях проживало 13 млн. людей і звали ці землі одним словом — Галичина.

Не знаючи ані суті, ані змісту утаємниченого пакту між СРСР і Німеччиною, всі в Європі, як кажуть, «губилися у здогадках», а вже 17 вересня того ж таки 1939 року все стало зрозумілим: на землі Галичини в кількості 600 тис. солдатів ступила Червона армія, і вже за п'ять днів — 22 вересня — ввійшла у Львів. Ентузіазм і радість львів'ян, як і всіх галичан, були безмежні, польське населення отримало прихисток від німецької навали, українське — плекало надію на створення власної держави (цю ідею польські власті агресивно відкидали), а єврейське було врятоване від остаточного знищення в полум'ї Голокосту.

І дуже скоро обидві сторони — галичани з одного боку, Червона армія — з іншого — відчу-

ли обопільний шок: перших вразила кричуща бідність армії-визволительниці: на солдатах були вицвілі гімнастерки не першої свіжості, і в будь-якій водоймі бійці їх самі прали, у руках вони тримали застарілі гвинтівки Мосіна 1903 року випуску, сиділи на жерстяних «полупторках», які навіть на невелику гору не тягнули причіпної гармати, у сільській місцевості можна було побачити кінні ескадрони і таку дивину, як тачанка часів громадянської війни. Галичани жартували:

Понаїхали більшовики,
Понавозили техніки.

Бійців же, особливо командирів Червоної армії, вразила чистота галицьких міст, багатство і розкіш магазинів, широкий асортимент будь-якої їжі. Тож магазини Галичини швидко спорожніли:

виконання указів Верховної Ради уряд України ухвалив постанову про перейменування університету Яна Казимежа на Львівський державний університет імені Івана Франка. Це означало, що давній бастион польської культури, заснований 1661 року, тепер стане оплотом культури української, відкриє двері для українських студентів і викладачів, і запанує тут, зрозуміло, українська мова.

Із цього розпочалася українізація й усіх інших закладів освіти: вже за рік половина початкових шкіл тут стали українськими.

Відповідно до радянської доктрини в Західній Україні було націоналізовано промислові та торговельні підприємства, які раніше належали полякам та євреям, а найпопулярнішим кроком стала експропріація польських зем-

мови дозволяє народам оволодівати найвищими культурними цінностями».

Бачачи, що з цього наміру нічого не виходить, апологети зрощення заговорили мовою погроз, трактуючи піклування західних українців про рідну мову (дослівно) «як про культурну і мовну контрреволюцію, націлену на розпалювання національної ворожнечі, на ізоляцію українських робітників і селян від благотворного впливу російської культури».

Саме тоді в російському партійно-адміністративному середовищі народився «знаменитий» термін «український буржуазний націоналізм». І оскільки «націоналісти» підлягали тюремному покаранню або засланням за «антирадянську діяльність» (ст. 58

Сталін, уже змінили хід цілої низки подій і здатні змінити ще багато чого.

Я уважно спостерігав за Сталіним. Його манера говорити була також незвичною, як і він сам. Сталін — оратор своєрідний: він сам ставить собі запитання, сам на них відповідає, вишукуючи яскраві приклади, образи. Знаючи, що йтиметься про Галичину, Сталін навіть приклад зі свого життя: «напередодні 1914 року я мав відвідати Леніна, який перебував у Південній Польщі. І от тоді, коли я їхав через Галичину, поїзд зупинився на станції в обідню пору. У моєму розпорядженні було трохи часу, і я пішов до ресторану, замовив собі обід. Сів за стіл і почав чекати.

Бачу, мого сусіда праворуч обслужили, іншого, ліворуч, також, а мене — ні. Навіть той, що з'явився пізніше за мене, отримав обід. Робилося це явно свідомо.

Нарешті, за дві хвилини до відправлення потяга мені таки принесли тарілку супу. Я — грузин, людина темпераментна, кинув дві австрійські крони на стіл, перевернув тарілку й голодний пішов із ресторана.

У Закопане я розповів Леніну про цей інцидент, звинувачуючи поляків. Ленін вислухав мене, а потім запитав: «А якою мовою ти говорив?» — «Російською, звичайно». Тоді Ленін почав сміятися: хіба ти не розумієш, що після того, чого поляки натерпілися від царських загарбників, вони мають ненавидіти російську мову, в них є справедливий привід до такого ставлення до нас. Ось чому ти й прийняв на себе їхній справедливий гнів і тому ти став останнім, кому принесли обід».

Бачачи, що ми чекаємо від нього зовсім інших слів, Сталін підсумував: «Після війни Польща стане більш могутньою, ніж колись раніше, а Галичина нехай залишиться за Україною».

Додам від себе: ось такий історичний парадокс — кремлівський тиран, один із співавторів Голодомору й геноциду щодо України, несподівано став на захист її територіальної цілісності, а ця людина, як зазначив Ксаверій Прушинський, у той час багато чого в світі вирішувала одноосібно.

І ще: минуло рівно сто років, і вже не царські, а путінські загарбники вдерлися в Україну, і якби Путіну судилося опинитися на українській землі, навряд чи хтось почастував би його обідом...

Локомотив національного відродження

Є в Єрусалимі меморіальний комплекс Яд Вашем (у перекладі Ім'я та Пам'ять). Напередодні 25-ї річниці Незалежності України тут побували депутати Верховної Ради Олег Ляшко, Антон Геращенко, Людмила Денисова, Георгій Логвинський, Юлій Мамчур, Сергій Березенко, Мустафа Джемілев — усього 60(!) осіб. Серед іншого гостям з України показали спеціалізовану експозицію під промовистою назвою: «Галичина». Вона являє собою високий дерев'яний паркан, на якому вивішені накази й розпорядження німецької окупаційної влади. Ось найбільш типові:

«1 березня 1944 року в місті Самбір на Львівщині було виконано вирок. За переховування жидів і сприяння їм страчені: Крушковська Марія, українка, Дмитровська Софія, українка, Зубович Стефан, українець, жонатий,

Качмар Марія, українка, Масляга Ганна, українка, Назар Марія, українка, Куляк Микола, українець, жонатий,

Ковальчук Михайло, українець, Суш Настася, українка.

Так буде з кожним, хто допоможе єврею. Отто Франк».

«На жаль, сільське населення продовжує допомагати євреям, таким чином воно робить зле громаді, а також собі своїм неолояльним ставленням до вимог німецької окупаційної влади. Сільські жителі за допомогою своєї спритності постачають у єврейські гетто всі види харчових продуктів у необхідній кількості. Сільське населення необхідно відрізати від євреїв, відлучити від звички допомагати євреям.

Карл Ляш».

А коли гості з України пішли Алесю Праведників, вони побачили багато дерев — цілий ліс, висаджений на честь тих, хто, ризикуючи життям, рятував євреїв у тяжкі роки війни. Депутати йшли, а дерева стрібними табличками називали себе: Іван Стебельський, Олена Григорішина, Марія Бабич, Олександра Дудко, Іван Яцюк, Ольга Чорнобай, Леонід Бак, Фелікс Рудюк, Петро Семенів, Володимир Ланко, Богдан і Орест Загайкевичі — не полічити всіх...

Як пояснили науковці Яд Вашему, за кількістю врятованих євреїв Україна посідає одне з провідних місць у світі, але правільніше буде сказати, що посідає його саме Галичина. А по війні Україна як член ООН проголосувала за створення незалежної єврейської держави, а кращі сини України розуміли, що приїде час виборювати й власну незалежність.

Але всі російські послідовники Сталіна побачили в цьому загрозу цілісності СРСР, а тому широко відкрили ворота великим і малим ГУЛАГів, куди й звозили прибічників відокремлення України. І враз безкраї російські ГУЛАГи зговорили українською: у холодних товарняках сюди, у прокляті Богом місця, звозили цвіт галицького українства. Тут опинилися кардинал Йосип Сліпий, визначний юрист, доктор Володимир Горбовий, юний Юрій Шухевич, борці українського національно-визвольного руху Лебідь, Сорока, Грицак, Долішний, Дужий, Колесник, Кулиняк, Ільчук...

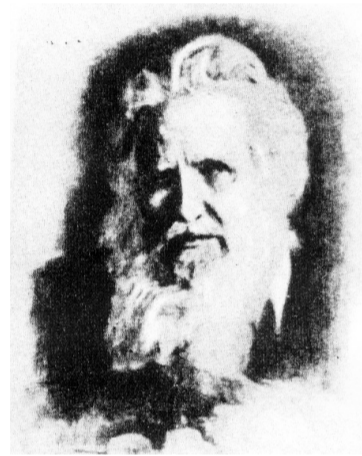
Ці люди подали гідний приклад своїм наступникам, політв'язням брестської фортеці — Левку Лук'яненку, В'ячеславу Чорнову, Богдану та Михайлу Гориням, Ірині Калинець і багатьом іншим.

А коли у некерованій Росії гору взяло комічне ГКЧП, прагнути увєргнути Україну у дещо призабуті сталінські порядки, у столиці Галичини — Львові — створюється славнозвісне Товариство Лева, яке очолили Орест Шейка, Ігор Гринів, Левко Захарчишин, Ярослав Рибак. Товариство Лева стало предтечею Товариства української мови імені Шевченка, а також Народного руху України. Вперше в Україні ці патріотичні масові організації не контролювалися партією, увібрали до своїх лав найвідоміших письменників, науковців, громадських діячів — курс на Незалежність України став наріжним каменем діяльності кожного з цих товариств.

Підтримали галичани й європейські прагнення України, узв'язши активну участь у Революції гідності, чимало з них і нині тримають фронт на Донбасі.

Сьогодні цей дивний край стоїть на сторожі європейської вибору України: Галичина, яка вже була у Європі, нині прагне не лише повернутися туди, а й привести за собою решту України. ■

про ненапад,

Іван Франко, Андрей Шептицький — інтелектуальна еліта Галичини.

якщо командири скуповували й відправляли на батьківщину одяг, взуття, килими та інші промислові товари, то рядові бійці змогли наїстися доскоду — на багатих галицьких ринках їх частували свіжим хлібом, пірижками, а якщо поцастити, то й відрізали шмат сала — всі розуміли, що грошей у бійців немає.

Тож лейтмотив їхніх листів додому був такий: «нам посміхнулося щастя, ми потрапили у благословенні краї, про які ще місяць тому не мали найменшої уяви». Благословенні краї піднесли й людську гідність червоноармійців: якщо раніше вони були лише «гвинтівками», за визначенням Сталіна, то в будь-якому місті Галичини їх називали панами.

Перетворення по-радянському

У радянських офіційних документах поняття «Галичина» не використовували. Замість нього з'явилося поняття «Західна Україна», а 2 листопада 1939 року Верховна Рада СРСР прийняла «Закон про включення Західної України до складу СРСР і возз'єднання її з УРСР». Верховна Рада Української РСР, зі свого боку, створила тут шість областей — Львівську, Станіславську, Волинську, Тернопільську, Рівненську, Дрогобицьку, а дещо пізніше українська Верховна Рада скасувала Угоду країн Антанти від 25 червня 1919 року, якою Галичину приєднували до Польщі. Далі Верховна Рада законодавчо закріпила Акт Західно-Української Народної республіки (ЗУНР) від 1918 року про відміну австро-угорської назви «Лемберг» і надання центру Західної України української назви Львів.

Те, що відбулося потім, стало сенсацією для цього краю, викликало сплеск схвальних емоцій, а літніх людей розчулило до сліз: на

левласників із наступним розподілом належних їм земель між селянами.

Та дуже скоро «совіти», як їх тут називали, поміняли шило на мило: замість польської мови всюди стали запроваджувати російську. Військові комісари та цивільні агітатори на зустрічах із місцевими жителями під виглядом розвитку «інтернаціоналізму, пролетарської солідарності та дружби народів» почали войовничо впроваджувати російську мову. Воно й не дивно, адже більшість членів найвищого керівництва компартії та уряду України були росіянами, і чи не найперше слово сказав тут тодішній керівник України етнічний росіянин Микита Хрущов. Людина енергійна, діяльна, він часто бував у Західній Україні, зокрема у Львові. Ось найхарактерніші його вислови, які виголошували на зустрічах із місцевими партійно-господарськими активістами, а також на мітингах і зборах із найширшими верствами населення (дослівно).

«Російський народ — це великий народ. Він допомагає всьому людству рухатися до перемоги демократії та соціалізму. Під керівництвом свого робітничого класу найпередовіший російський народ першим в історії звільнився від капіталістичного гніту та експлуатації. Російський робітничий клас допоміг звільнитися від національного, політичного та економічного гніту численній сім'ї народів, що населяють колишню царську Росію».

«Російську мову вивчають трударі всього світу. Маркс свого часу віддав належне могутній російській мові, вивчаючи її та використовуючи у своїх працях російські першоджерела. В нашій ситуації російська мова є мовою міжнародного спілкування народів СРСР, знання російської

Карного кодексу СРСР), у Західну Україну понаїхали слідчі-чекісти й цілі полки НКВС — полювання на «націоналістів» розпочалося. Хапали всіх, тисячі людей без попередження, суду чи бодай формального звинувачення заарештовували, заганяли в холодні товарні вагони й вивозили до Сибіру чи Казахстану. Чимало депортованих гинули цілими сім'ями. За розсекреченими пізніше даними НКВС-МДБ СРСР, за короткий час було депортовано і знищено 1 мільйон 300 тисяч осіб, тобто 10 відсотків усього населення Західної України.

Цих страшних цифр тодішні керівники Польщі, звичайно, не знали, але вони бачили, що винищення галичан іде справді стхановськими темпами. Тоді й виникла у керівників Польщі ідея, за яку вони одразу вхопилися: Радянському Союзу, який має найбільшу у світі територію, крихітна Галичина не потрібна, у той час як у Польщі, окупованої Німеччиною, не залишилося жодного клаптика землі. То чи не варто домовитися про те, аби за згоди найвищого керівництва СРСР повернути Галичину до Польщі?

Не роздумуючи довго, прем'єр-міністр емігрантського уряду Владислав Сикорський звернувся до свого приятеля — посла СРСР у Польщі Івана Майського, і через деякий час той сповістив: «Товариш Сталін прийме вас».

І ось польські високопосадовці в Москві. Разом із прем'єром Сикорським прибули військовий міністр генерал Владислав Андерс, до них приїхали посол Польщі в СРСР Станіслав Кот, журналіст і політичний оглядач Ксаверій Прушинський. Забігаючи наперед, зазначу: варшавське видавництво «Руй» регулярно видає книгу спогадів Ксаверія Прушинського «Ніч у Кремлі», і книга ця розходиться миттєво. Свідчення Прушинського єдині у своєму роді, і вони варті того, аби їх навести дослівно: «Небагато знайдеться журналістів, які пройшли кризу ворота Кремля, ще менше тих, хто бачив Сталіна.

Зустрітися з мікадо чи з далай-ламою, можливо, не менш важко, ніж зі Сталіним, але японський імператор — лише пішак у руках військових і промисловців, а далай-лама — тільки релігійний ватажок кочових племен. Ті індивідуальні рішення, які приймуть мікадо чи далай-лама, практично не матимуть впливу на долю світу, ті ж, які приймає

Ліна МЕЛЬНИК
Рига—Вінниця

Цьогоріч у рамках четвертого Фестивалю мистецтва кіно для дітей та підлітків «Чілдрен кінофест» майже 40 тис. глядачів із 21 міста України безплатно могли переглянути низку українських та зарубіжних дитячих кінострічок. Серед них — латвійський фільм «Люблю тебе, мамо» (Mamma, es Tevi milu), покази якого організували за підтримки Посольства Латвійської Республіки в Україні. Фільм розповідає про тринадцятирічного школяра Раймонда: отримавши в школі чергове зауваження за поведінку і не бажаючи засмучувати маму, він вирішує збрехати. Одна брехня тягне за собою іншу, і в якийсь момент ситуація виходить із-під контролю.

Прем'єра фільму відбулася ще у 2013 році на «Берлінале», де він одразу виборов гран-прі фестивалю. У тому ж році стрічка стала переможцем кінофестивалю в Лос-Анджелесі, удостоїлася найвищих нагород у Чехії та Данії — Європі вона нагадала про гарні традиції латвійського повнометражного кіно. На батьківщині фільм не лише отримав найвизначнішу нагороду «Великого Крістапа» 2014 року, а й став переломним моментом сучасного національного кінематографа. Про це ми говорили, зустрівшись в одній із ризьких кав'ярень із виконавицею головної ролі — мамою і у фільмі, і в житті (виховує двох дітей). Акторка працює в ризькому театрі «Дайлес», знімається у кіно. Вона практично не спілкується з пресою і не дає інтерв'ю, однак для «Україні молоді» зробила виняток.

«Коли прийшла на кінопроби, то особливо не сподівалася на успіх»

■ Віто, коли ви почали зніматись у фільмі «Люблю тебе, мамо», чи відчували, що в нього буде щаслива доля?

— Я давно працюю в театрі, і можна сказати, що в мене там досить щаслива доля: граю багато різноманітних цікавих ролей. Але кіно якось увесь час проходило повз мене. Роль мами у фільмі «Люблю тебе, мамо» була моєю першою великою роллю. Я не така молода актриса, і, звісно, хотіла щось зіграти й у кіно. Але коли в 90-х роках я почала працювати в театрі, кіноіндустрії в Латвії практично не існувало. В радянські часи кіно було досить потужним, а потім грошей не стало і протягом десяти років знімалося дуже мало фільмів, на це виділялось недостатньо коштів. І якщо ти не потрапляв у той рідкісний фільм, то шансів зніматись більше не було.

А після 2000 року в кіно прийшло нове покоління молодих режисерів, які навчалися за кордоном. То було нове покоління з новим мисленням. Серед них Яніс Нордс — молодий латвійський режисер, який вчився, здається, в Естонії та Англії. Коли я прийшла на кінопроби, то особливо не сподівалася на успіх, тому з легкістю сприймала увесь процес. Але мені пощастило. І доля фільму теж виявилася щасливою — так багато фестивалів, нагород... Його дуже добре прийняли і в Латвії, і за кордоном.

Я думаю, нагорода Міжнародного Берлінського кінофестивалю стала переламним моментом у мисленні латвійців: і актори, і глядачі зрозуміли, що ми теж тут можемо знімати дуже хороше кіно, цікаве не тільки в Латвії, а й у Європі. Пізніше з'явилися також інші фільми, які отримували міжнародні нагороди, але «Люблю тебе, мамо» став першою ластівкою. Для мене це велика подія.

■ Але не тільки фільм отримав найвищу оцінку журі. Ви теж стали кращою актрисою, отримавши «Великого Крістапа» — найвизначнішу нагороду у сфері латвійського кіномистецтва.

— Так, перша роль — і відразу «Великий Крістап». (Сміється).

■ Як складались стосунки з вашим партнером по фільму Крістофером Коноваловим, який грав вашого сина Раймонда? Він хоч і актор, але все-таки дитина...

— Він усе-таки дитина. І доволі розпещена, бо наймолодший у сім'ї — в нього є старші брат і сестра — звик завжди отримувати все, чого забажає. Іноді з ним було досить нелегко. Я дивилася,

■ ДІЙОВІ ОСОБИ

Віта Варпиня: Усі мої ролі для мене — як діти

Відома латвійська актриса, виконавиця головної ролі у фільмі «Люблю тебе, мамо», дала ексклюзивне інтерв'ю «Україні молоді»

Віта Варпиня. Кадр із «Люблю тебе, мамо».

як режисер, у якого на той момент не було дітей, працював із Крістофером, і дивувалася. Яніс Нордс, на мою думку, дуже хороший психолог. Коли Крістофер втомлювався чи висував свої вимоги, як то: не буде «кока-коли» — не буду більше зніматись, або їстиму тільки такі й такі чіпси і нічого іншого, — режисер погоджувався: ну гаразд, почекаємо поки принесуть, зараз усе буде. І поступово все налагоджувалось і зйомки продовжувались. Особисто я не няньчилась із ним, трималась трохи на дистанції. Та й самому Крістоферу не було легко: нічні зйомки, він усю ніч має кататись на самокаті по Ризі... Йому ж років 12 тоді було. Уявляю: якби я насправді була його мамою, такий графік сина не порадував би мене. Звісно, він втомлювався і від того капризував. Але те, що Крістофер зробив у кадрі, — колосальний плюс для фільму. У нього є якась правдивість на екрані, певно, вона в ньому закладена від природи. Адже кастинг на роль Раймонда теж був величезним, і вибрали саме його.

Якщо під час зйомок із ним було нелегко, то для самого фільму дуже добре, що саме Крістофер зіграв головну роль. Професійний рівень важливіший, ніж особистісний, адже глядач той інший план не бачить.

«Виховую дітей одна. Це мій вибір, і я вважаю його правильним»

■ На мою думку, у вас вийшов гарний дует.

— У мистецтві важливий ось цей «збіг». Навіть між дорослими акторами буває, що щось збігається або не збігається. Навіть не знаю, як це «щось» назвати — природа почуттів, напевно. У нас із Крістофером збіглось.

Перед початком зйомок режисер організував час так, що ми з Крістофером Коноваловим мали змогу провести якийсь час разом: відвідували розваги для дітей, розмовляли. Це допомогло зблизитись, так би мовити «склеїтись», між нами виник контакт, що було дуже важливо для фільму.

Цікаво, що коли почали працювати над сценарієм, Яніс Нордс спочатку думав, що роль мами буде зовсім невелика. Але сценарій був ще в процесі написання, не завершений. Ми з Крістофером імпровізували якісь діалоги, він записував. Потім режисер обговорював зі мною, радився, чи вставляти ті або інші епізоди... Поступово ми цю роль розширили, зробили більшою.

■ І тоді фільм став не тільки для дітей, а й для батьків...

— Думаю, це дуже добре. Якби він був винятково для дітей, це обмежило б його, не вдалося б досягти тієї глибини.

■ Як ваші власні діти сприйняли фільм?

— Тоді вони були ще маленькими. Мій дочці Елзі незабаром виповниться 12 років, а сину в серпні буде 9. А то ж був 2013 рік... Коли моя дочка дивилася прем'єру в Латвії, то під час тих страшних пригод Раймонда заплющила очі — вона дуже хвилювалась, боялась, як усе закінчиться. А потім сказала мені: «Мамо, ну ти все-таки не дуже хороша там була». А син спокійно відреагував, але тоді він був ще зовсім маленьким.

■ А як ви самі сприймаєте роль мами? Зрозуміло, що дорослі дивляться по-іншому, ніж діти.

— Цей фільм якоюсь мірою про мене. Життя склалось так, що я теж виховую дітей одна. Це мій вибір і я вважаю його правильним. Звичайно, одній важко. Але краще бути щасливою мамою, ніж нещасливою дружиною. Коли я дивилася фільм на екрані, звичайно, також звертала увагу на те, що в конкретному епізоді мені вдалось чи не вдалось як актрисі, як цікаво зробили монтаж... Але коли ми дивимось з іншого ракурсу, все-таки подібне життя є у багатьох, і в мене також: приходиш з роботи, звичайно, втомлена, спитала у дітей: «Поїли? Виконали домашнє завдання?» і на інше вже сил не лишається. З одного боку, трагічно, що ми так мало уваги можемо приділяти дітям, з іншого — капіталізм теж гисне на нас.

Після прем'єри на «Берлінале» був ще один сеанс у Латвійському посольстві в Німеччині, — після перегляду до мене підходило так багато жінок і казали: цей фільм про мене, в мене теж у житті так. Думаю, саме тому фільм і мав такий великий успіх, бо ситуація усім знайома, таке зараз життя. Кіно справді багатьох зачепило, влучило, як кажуть, «у десятку».

■ Під час показу фільму в кінотеатрі я спостерігала за реакцією дітей — вони дуже співпереживали головному герою. Деякі з них емоційно коментували вголос: «Ну давай! Розкажи їй!». Мені теж здається, що було багато моментів, коли між мамою і сином був справжній контакт і траплялась не одна нагода розказати... А ваші діти вам довіряють? Розказують про неприємні ситуації?

— Мені здається, поки що довіряють. Але, думаю, той момент, коли перестануть довіряти, дуже важко виявити. Ну тобто я зараз кажу «так, довіряють», а насправді, може, то я тільки так думаю, що довіряють. (Сміється).

Коли вийшов фільм, мої діти були маленькими і я спілкувалась із ними по-іншому, ніж із моїм сином по фільму Раймондом. Але пройшов час, вони подорослішали... Відчуваю, що тепер треба шукати нові шляхи, інші способи контакту. Звісно, буває, я дуже втомлена і кажу: «так, ану марш спати!» (Сміється). Трапляється, але ро-

зумію, що з ними так більше розмовляти не можна.

Романтичне ставлення до ролей

■ Як ви готуетесь до ролі, коли не маєте власного досвіду в потрібній сфері?

— У фільмі «Люблю тебе, мамо» я грала лікаря. Там був епізод, де я проводжу гімнастику для вагітних з підготовки до пологів. Я цього боялась, тому що вагітні жінки були справжніми. Неподалік мого будинку є лікарня, куди також ходять вагітні, а лікар, яка проводить з ними гімнастику, дуже колоритна жінка. Я кілька разів туди ходила, щоб зрозуміти і відчувти, як це відбувається. Готуючись до ролі, потрапляєш у такі місця і спілкуєшся з такими людьми, що й на думку не спало б, що таке може статись!

■ Я дивилась вашу фільмографію. Зараз ви знімаєтесь у фільмах, серіалах...

— У серпні розпочалися зйомки серіалу про пластичних хірургів «Чуже обличчя». Я граю дружину хірурга, бізнес-леді, у якої свій ресторан. Це теж зовсім нове для мене амплуа. В Україні, мабуть, багато фільмів і серіалів знімають, а в Латвії не так уже й багато — у нас маленька країна.

■ Та давайте повернемося до фільму «Люблю тебе, мамо». Скільки в цій ролі особисто від вас?

— Думаю, досить багато. Те, що стосується ролі мами, а не лікаря. Як і мама Раймонда, не можу сказати, що я дуже лагідна мама. Звісно, не завжди. Не знаю, чому так склалося: життя таке, такий характер. Але я ніколи не біла своїх дітей, а у фільмі мені довелося це зробити. Мені це далось дуже важко, той епізод перезнімали багато разів... І сльози Крістофера в кадрі були справжніми — після того він якийсь час зі мною не розмовляв. Хоч я актриса і повинна вміти зіграти все, мені було дуже нелегко.

■ А щось із самої ролі залишається у вас, впливає на характер?

— Дуже цікаве питання, я іноді думаю на цю тему. Якийсь слід великої ролі в акторові, безперечно, лишається. Під час підготовки до ролі все-таки багато з себе дістаєш, може навіть, темні фарби — так теж буває. Так що, гадаю, лишається. Головне тут не втратити себе. А то в кінці життя будеш тільки цитатами з фільмів і вистав говорити. Особливо це стосується чоловіків, коли вони спілкуються з жінками; тоді думаєш: о боже, я вже десь це чула раніше! Коли в театрі між акторами трапляються романи, я задаюся питанням: цікаво, ці фрази з якоїсь ролі? (Сміється).

■ Як вам здається, які ваші риси характеру допомагають грати в театрі, зніматись у кіно?

— Думаю, в мене хороша фантазія. А ще я дуже, навіть занадто, чутлива. Один момент — і я можу плакати або сміятись. Для актора важливо, щоб емоції виникали відразу, на сцені немає часу на довгу підготовку. Мені також подобається заглиблюватись у якісь теми, над якими люди в звичайному житті навіть не задумуються.

Під час навчання в театральній студії одна актриса мені сказала: «Віто, ти єдина зі свого курсу ще довго будеш зберігати таке романтичне ставлення до своїх ролей». Тоді я подумала: що вона хоче цим сказати? А тепер розумію, що в мені справді щось таке є: усі ролі для мене як діти — я про них думаю, піклуюсь, певною мірою, це частина мене. Мабуть, це і є ті риси характеру, які допомагають. ■

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Плач по Ярославу,

убієнному М. Герасимовим

Костянтин РОДИК

Власну машину часу Микола Хомич запатентував іще в ранній повісті «Ніч русалки» (2012): «*Перебуваючи в сьогодні, можна обережно потягнути за кінець цієї самої нитки і опинитись у минулому*». Тоді ж успішно й випробував свій велосипед — розповів історію про те, як геть не важко мандрувати часом звичайному містянину, якщо він уважний, любить загадки і їхнє джерело — книжки. Принаймні, у Києві це точно працює.

«*Усім відьмам Києва присвячується*», — остання фраза «Ночі русалки». І це підказує, що писався твір, яко рекація на тодішню пікову популярність циклу екзерсисів Лади Лузіної «Київські відьми». Реакція не так літературна, скільки амбіційна. Схоже, тоді медик Хомич ще не вважав себе за письменника, але, будучи людиною, що любить життя у всіх його проявах, випробував сили: чи можу я втнути подібне?

Звичайно, виплеканий попередніми роками професіоналізм Лузіної просто так, з місця, не підважити. Але акомпанував їй початкуючий літератор вдало на всіх спільних регістрах: потяг до криптисторії та реконструкції давно минулого повсякдення, розкута стилістика дорожніх нотаток, розуміння історії як відкритого поліваріантного простору («*Вона не більша наука, ніж алхімія*», — Л. Лузіна). Й оскільки над М.Хомичем іще не тяжіла відповідальність письменницького статусу, він дозволяв собі батярські інтермедії, як-от: «*Ніхто не бачив Боттичеллієвську «Весну» заду. А мені вдалося!*».

Наступна книжка Миколи Хомича — уже повноформатний роман «Время» (Х.: Фоліо, 2012). Історичний час — як резонанс щоденного буття — головний його «герой». Відчуті цей резонанс і потрапити в казку можна через парадоксальний хід — знехтувати годинником-будильником. Або ж — «*правильним життям, круглим, як циферблат годинника, який нікуди не поспішає і ніколи не спізнюється*», як писала Л. Лузіна. Персонажі Хомичевого роману зухвало, на очах у гламурно-пліткарської тусовки упосліджують приписи «здорового глузду», і їм відкривається ніби оте трете око: хто чого насправді вартий. Виявляється, Аріадною для будь-якого лабіринту залишається, як то відкрили ще давні греки, Жінка. Але вона ж так само успішно здатна завести чоловіка на манівці, бо «*сама природа, наділив мужчин заввишеною самооценкою, нацелив на успех и лидерство, создает условия для того, чтобы они как можно скорее оказались в умело расставленных сетях женской лести и притворства и бесконечно долго блуждали в лабиринтах собственных же иллюзий и предствлений*». Лабіринт у лабіринті — улюблений маршрут усіх друзів парадоксу. А надто, коли водночас маєш до діла із двома жінками — тут мимоволі станеш міфотворцем, пригадуючи якісь легендарні константи або й вигадуючи їх (як то, до прикладу, майстерно проробляє Пауло Коельйо). Десь так у романі «Время» — загадка, котру прагне здолати головний персонаж, має давньо-східно-екзотичний прояс — «*чероглиф, обозначающий «трудность», «неприятность» и «непреодолимость» — он изображается в виде двух женщин, находящихся под одной крышей*».

Чергова книжка Миколи Хомича «Пространство X, или Территория жи» (К.: Радуга, 2013; українською — К.: Юніверс, 2016) — ніби густих настій з інгредієнтів усіх його попередніх творів, закоркований у пляшку виразно «денбраунівського» фасону. Але то ясно лише наприкінці роману, бо три чвер-

ті тексту — за цілком прийнятної сюжетної динаміки — усе-таки не сягають обертів карколомного екшену й навіть стрімкості Лузіної, в якій «*події развивались зі швидкістю, що перевершувала швидкість Дарининої думки*». Утім, детективна гоїдалка, влаштована Хомичем у фіналі, лишила по собі не крапку, а знак оклику; нетерпляче очікування подальшої реалізації заявлених потенцій.

Увесь цей екскурс до літературної історії М.Хомича потрібен, аби зрозуміти повний, а не лише сюжетний, засяг його нової книжки: «*Тайна гробницы*» (К.: Радуга, 2016), яка того ж року вийшла в автоперекладі українською (К.: Самміт-Книга). Тут діють ті самі персонажі — наші сучасники, — що і на «Території брехні»: далі розкопують таємниці часів Ярослава Мудрого, бо одна з тих свих ниточок лучиться з приватною історією їхнього друга-норґа. Більшість принад попередніх творів — тут-таки: жвава реконструкція українського середньовіччя; доладно введена паралельна лінія 1939-го — року змови Гітлера і Сталіна; мерехтять яскраві картинки з історії повсякдення часів німецької окупації Києва; є й емоційно-захопливі інтонації дорожніх нотаток (коли дія переміщується до Нью-Йорка). Єдине, за чим шкодуєш — обмаль прихованої карнавальності, як то було у попередньому романі, коли змальовував варязьких ватажків-найманців мало не рекетирськими бригадами. А головне — М. Хомич так і не засвітив у новій грі свого козиря — здатності до екшен-проекції (невеличка експрес-пригода у каналізаційних підземеллях того ж таки Нью-Йорка замала для 400-сторінкового тексту).

Схоже, «Загадка гробниці» замислювалася «історичним детективом» про те, як Сталін змусив антрополога-реставратора М. Герасимова виліпити «типово руський» портрет Ярослава Мудрого. Мовляв, побачив генсек підготовчі ескізи дослідника, що фіксували князеве обличчя з виразним норманським акцентом, й наказав тому не науковими замірами черепа керуватися, а «*політичною відповідальністю*» — реінкарнувати князя таким руським, «*в жилах которого течёт кровь татарина, мари́йца, чуваша, башкира... и, конечно же, не шведа, которого нарисовал Герасимов*», — каже персонаж-Сталін. Ну й вийшов той знаменитий бюст, що був обов'язковою ілюстрацією усіх радянських підручників, та й досі гуляє собі книжками незалежної України. «*Ми повинні розвінчати Герасимова. З його монголоїдним бюстом Ярослава треба покінчити*», — таку місію кладуть собі і персонажі роману, і сам автор.

Цього і вистачило б для релаксивного пригодницького роману, якби не втрутилося саме життя — той український 2014-й, що витверезив багатьох-багатьох громадян. Схоже, у перебігу написання «Загадки гробниці» літературна гра перетворилася на екзистенційну пригоду самого автора — його персонажі не знаходили зручних відповідей, бо ті раптом виявилися геть дискредитовані, й автор мусив дбати уже не так про захопливу оповідь, як про адекватне обґрунтування блискавичних змін у масовій

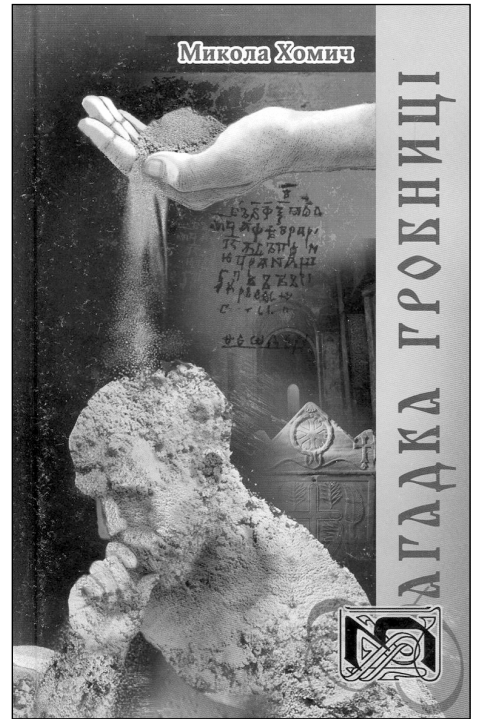

свідомості. На початках його історії молодий київський архітектор-персонаж міркує цілком у постколоніальному дискурсі: «*Я введь не націоналіст — я патріот. Патриотизм — это любовь к родине, а национализм — ненависть к остальным*». А ближче до фіналу усвідомлює непривабливу безперспективність бовтання у цій ополонці: «*Надо окончательно определиться — осудить палачей НКВД и одновременно реабилитировать патриотов*». Тут від облудних, вивернутих навспак смислів лишається тільки слово «патріот», та й те має ось-ось облетіти, не заступаючи й не викривлюючи своєї основи — національного чуття.

Про автора «Загадки гробниці» можна сказати так: «*Болен неким вопросом, поиск ответа на который есть курсом лечения*», — це з роману Б. Акуніна «Аристоміа» (Москва: Захаров, 2012), де персонаж пише трактат, і тим самим намагається розгадати віковий сон російського розуму, що породжує чудовиськ. Микола Хомич уже в романі, котрий в українському варіанті має односторонню назву «Територія брехні», дійшов висновку: коріння української лихої долі слід шукати в «*семиотичному просторі*». А це, здебільшого, — город церкви.

До візантійського православ'я М. Хомич ставиться, м'яко кажучи, неолояльно. Вважає, що найбільшим злом українського XI сторіччя була «*церковная политика Византии — на разрыв связей Руси с остальным миром. На вбивание клина между Русью и Европой*». Тодішні київські князі не змогли протиставитися цій навалі; їхні сепаратні перемовини з Папою Римським провалилися. До середньовічного «Євросоюзу» Київська держава не потрапила, зокрема, через підступно-активну «антимайданну» позицію Лаврського чернецтва — «*воинствующей секты пещерских монахов*». Пізніше з цієї «п'ятої колони» візантійщини у Києві постав фундаменталізм Московського патріархату. Удосконалив його той самий винахідливий Сталін: запропонував Берії перетворити РПЦ на «*фактически подотдел НКВД*», й очільник спецслужби зрадів божевільній, на перший позір, ідеї «*батяка народів*»: «*В налаживании контактов с зарубежными православными церквями он увидел замечательную возможность создания широкой агентурной сети*».

І все у Лаврентія Павловича вийшло — бюджет проекту був бездонний. Ієрархів РПЦ інкорпоровали до бюрократичної машини і корупція з неї потекла релігійними каналами на експорт

— про запаморочливі хабарі близько-східним патріархам в обмін на їхню лояльність до СРСР теж є у цій книжці. Як і про розпалювання російськими церковниками-спецагентами міжконфесійної нетерпимості до жару ненависті, аж поки цей вогонь став свято-очищувальним прапором для міжнародного тероризму. Відтак, в одному з нечисленних публіцистичних відступів наприкінці роману автор значить: «*Російська Православна церква, як ісламський радикалізм, становить безперечну загрозу. Це ортодоксальне вчення ніколи не буде в змозі вписатися в сучасне громадянське суспільство, в основі якого лежать демократія і лібералізм*».

А на власне романному полотні цікаво розглядати, як терористичні практики ставали у московській політиці чим далі банальнішо-звичиними. Ось, наприклад, про спроби Брежнєва усунути Хрущова: своєму поплічникові у політбюро, голові КГБ Семічаєвському «*без обиняков предложил организовать отравление Хрущова*», а коли той відкинув цей план, «*посоветовал устроить авиационную катастрофу в момент возвращения Хрущова из Египта*». Уже тоді варіант збиття літака з пасажирами розглядався як цілком робочий, і скільки разів він застосовувався, достеменно не відомо — знаємо лише про збиття південнокорейського лайнера наприкінці 1970-х і малайзійського три роки тому. Або ось розповідь таксиста, колишнього радянського спецназівця, про плани часів Карибської кризи: «*По канализационным коллекторам мы должны были обратиться к зданиям Всемирного торгового центра и Нью-Йоркской фондовой биржи. Заложить под них взрывчатку и взорвать*». Тоді, 1962-го, минулося. Але через сорок років план втілили брати й учні по зброї, терористи Аль-Каїди.

І тут варто повернутися до «*семиотичного простору*», який згадується у зеніті роману «Загадка гробниці». Оповідуючи про антропологічну фальшивку — отой Ярославів бюст Герасимова, — автор роману виходить далеко за межі історико-детективного сюжету. Дезінформаційні символи у часовій перспективі більш — і набагато — дієві та руїнніві, аніж зброя. Зрештою, зброєю розкохляють, коли насаджена у колоніальних «зонах впливу» міфологія починає давати збої. Але коли у незалежній столиці, яку Москва вважає за «тимчасово окуповану», досі є вулиці імені терористів Івана Кудрі та Раїси Окіпної, — для агресора ще далеко не все втрачено. І про це також є у, здавалося б, просто історико-пригодницькому романі Миколи Хомича. ■

Григорій ХАТА

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

За канонами «класичного» жанру

Київське «Динамо» не з'явилося на гру до Маріуполя, змусивши місцевих футбольних функціонерів говорити про відсутність єдності в українському футболі

Мінімально перегравши на «Арені Львів» «Верес», донецький «Шахтар» вийшов у лідери національної першості.
Фото УНІАН.

Заявивши ще перед стартом сезону про своє небажання їхати до Маріуполя за відсутності вагомих гарантій безпеки на поєдинок (поєдинки) чемпіонату країни з місцевим клубом, київське «Динамо» розпочало з Федерацією футболу України в'язкий затяжний процес переглядування канату. Так і не знайшовши ні з приазовським клубом, ні з командою очільника ФФУ Андрієм Павелком альтернативного підходу до матчу сьомого туру «Маріуполь» — «Динамо», стало зрозуміло, що простого фіналу в цієї історії не буде. Кожна зі сторін-учасників конфлікту до останнього наполягала на своєму. ФФУ, посилаючись на рішення комітету з питань стадіонів та безпеки проведення змагань, свого виконкому, а також листи з ФК «Маріуполь», твердила про те, що грати в Маріуполі можна. У динамівському ж клубі повторювали, що, не маючи чітких гарантій безпеки від СБУ, МВС та Державної служби охорони, до прифронтового міста не поїдуть. Зрештою, у призначений день, 27 серпня, динамівські футболісти на поле маріупольського стадіону «Іллічівець» не вийшли, надавши підстави господарям арени (в особі директора) заявити про оголошення «біло-синім» технічної поразки з рахунком — 0:3.

Неодноразово обіцявши особисто гарантувати динамівцям безпеку на шляху до Приазов'я, до Маріуполя минулої неділі прибув і президент ФФУ Андрій Павелко, ставши при цьому свідком організованого господарями футбольного свята.

Добре розуміючи (й знаючи), що «Динамо» на гру з місцевим колективом не приїде, їм на заміну, так би мовити, виписали збірну ветеранів вітчизняного футболу.

Під орудою головного тренера Анатолія Дем'яненка В'ячеслав Шевчук, Владислав Ващук, Володимир Єзерський, Сергій На-

заренко, Олександр Косирін, Олег Шелаєв, Мирон Маркевич та інші на очах майже семи тисяч глядачів провели з «маріупольцями» товариський матч, який закінчився «миром» — 2:2 (Авагімян, 8; Борячук, 16 — Косирін, 20; Шелаєв, 25). Щодо кінцевого підсумку матчу, що не відбувся, то, як каже Андрій Павелко, «за всіма канонами — це технічна поразка». «У нас каста недоторканих немає. Закон один для всіх», — наголошує функціонер, немов випереджаючи рішення КДК ФФУ, котрий має винести остаточний вердикт.

«Чому піднявся такий ажіотаж?! Якщо команда не прибуває на гру, їй зараховують технічну поразку, — каже власник «Динамо» Ігор Суркіс. — Але тоді ми йдемо в незалежні суди (Спортивний арбітражний суд у Лозанні) й переможемо там». Власне, президент Суркіс-молодший переконаний, що в його клубі мали всі підстави не виїжджати на матч до Маріуполя 27 серпня, адже в їхньому розпорядженні були документи від «силовиків», які свідчили про «червоний» рівень безпеки в Маріуполі.

«Пропонуємо зіграти в місті пізніше — коли там нормалізується оперативна обстановка», — з такою заявою за день до «дедлайну» виступили в динамівському таборі. Загалом, керівництво «біло-синіх» продовжує наполягати на різних варіантах вирішен-

ня «маріупольського питання» — зокрема, провести всі очні матчі в нейтральному полі, або ж спочатку зіграти в Києві, а пізніше нанести власний візит до Маріуполя.

Поки ж учасники конфлікту продовжують обмінюватися «ударами». При цьому голова федерації футболу Маріуполя Василь Журавльов вирішив застосувати «важку артилерію», назвавши Григорія Суркіса (колишнього голову ФФУ та экс-очільника «Динамо», а нині віце-президента УЄФА) «футбольним сепаратистом», оскільки той роз'єднав футбольну спільноту України.

«Свого часу він багато зробив для вітчизняного футболу, але сьогодні він його знищує як функціонер. Як президент ФФМ я маю повне право підготувати лист зі звер-

ненням відкликати Григорія Суркіса з УЄФА», — в ефірі каналу «Футбол» заявив пан Журавльов.

Що ж, протистояння двох найвпливовіших таборів у вітчизняному футболі виходить на новий рівень. Після нетривалого штилю у їхніх стосунках головні гравці футбольної України знову розпочинають гарячу боротьбу за право бути першими...

Поки ж — залишивши не зіграним поєдинок у Маріуполі (вважається, що головна команда цього міста перебуває під фінансовим патронатом власника «Шахтаря») — динамівці втратили лідерство в національній першості. На чільну позицію, здобувши важку гостову перемогу над «Вересом», у турнірній таблиці піднялися «гірники».

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. Прем'єр-ліга. Перший етап. 7-й тур.

«Сталь» — «Зірка» — 0:1

Гол: Прядун, 36

Нереалізоване пенальті: За-

гальський, 86 («З») —

Київ, «Оболонь-арена», 520 глядачів

«Олімпік» — «Карпати» — 0:0

Київ, стадіон «Динамо», 800 глядачів

«Верес» — «Шахтар» — 1:2

Голи: Федорчук, 2 — Марлос, 55;

Дентіній, 88

Львів, «Арена Львів», 7020 глядачів

«Зоря» — «Чорноморець» — 5:0

Голи: Іурі, 2, 9; Грецишкін, 26

(пен.); Гордієнко, 40; Каравас, 82

Запоріжжя, «Славутич-арена»,

2600 глядачів

«Олександрія» — «Ворскла» — 0:1

Гол: Ребенок, 28

Олександрія, стадіон «Ніка», 1200 глядачів

Матч «Маріуполь» — «Динамо» —

не відбувся через неявку гостей

Турнірна таблиця:

	І	В	Н	П	М	О
1. «Шахтар»	7	6	0	1	14-5	18
2. «Динамо»	6	5	1	0	15-2	16
3. «Ворскла»	7	5	1	1	8-5	16
4. «Олімпік»	7	3	3	1	5-2	12
5. «Верес»	7	2	3	2	5-4	9
6. «Маріуполь»	6	2	2	2	8-5	8
7. «Зоря»	7	2	2	3	9-7	8
8. «Зірка»	7	2	2	3	6-10	8
9. «Сталь»	7	2	0	5	5-11	6
10. «Карпати»	7	1	3	3	5-13	6
11. «Олександрія»	7	0	4	3	4-8	4
12. «Чорноморець»	7	0	1	6	3-15	1

Бомбардири: Марлос («Шахтар») — 4.

Перша ліга. 8-й тур. «Балка-

ни» — «Авангард» — 0:1, «Геліос» —

«Кремінь» — 0:1, «Волинь» — «Суми»

— 1:0, «Рух» — «Черкаський Дніп-

ро» — 0:1, «Полтава» — «Нафтовик»

— 2:2, «Десна» — «Жемчужина» —

3:1, «Інгuleць» — «Оболонь-Бровар»

— 0:0, «Колос» — «Миколаїв» — 2:2,

«Гірник-Спорт» — «Арсенал» — 1:3.

Лідери: «Арсенал» — 20, «Інгuleць»,

«Полтава» — 17, «Десна», «Геліос» — 16,

«Оболонь-Бровар» — 15, «Колос» — 14.

Бомбардири: Акименко («Інгuleць») — 7.

■ ФУТБОЛЬНА МОЗАІКА

Олексій ПАВЛИШ

Єврокубки

Україну на груповому етапі європейських турнірів представлятимуть три команди: до «Шахтаря» й «Зорі», котрі заздалегідь забезпечили собі місце в ЛЧ і ЛЄ, приєдналось «Динамо»: «біло-сині» у «плей-оф» відбору ЛЄ переграли португальський «Марітіму». За «єврокубову весну» підопічні Хацкевича боротимуться з добре знайомим «Янг Бойзом» (нагадаємо, саме швейцарці вибили киян із Суперліги), сербським «Партизаном» та албанським «Скендербеу».

Луганська «Зоря», яка під час жеребкування опинилася у третій корзині, отримала двох суперників із топ-чемпіонатів — іспанський «Атлетик» та німецьку «Герту». Також хлопці Вернидуба зіграють проти шведського «Естерсунда».

А донецький «Шахтар» за «плей-оф» ЛЧ боротиметься з англійським «Ман. Сіті», італійським «Наполі» та голландським «Фейєноордом».

Могла пробитися до групової стадії ЛЄ і «Олександрія», проте підопічні Шарана вдома не втримали перевагу над білоруським «БАТЕ».

Ліга Європи. Кваліфікація.

Раунд «плей-оф». Матчі-відповіді. «Динамо» (Україна) — «Марітіму» (Португалія) — 3:1 (Гармаш, 32; Морозюк, 35; Д. Гонсалес, 61 — Шен, 68; «Д»: Коваль, Віда, Кендзьора, Морозюк, Сидорчук, Гармаш (Шепелєв, 77), Буяльський (Жунон Морас, 85), Ярмоленко, Д. Гонсалес, Мбокани (Кравець, 90+2);

перша гра — 0:0), «Олександрія» (Україна) — «БАТЕ» (Білорусь) — 1:2 (Грицук, 34 (пен.) — Іваніч, 70, 73; «О»: Пяньків, Чеботасєв, Бондаренко, Гітченко (Пономар, 64), Банада, Каленчук, Цуриков, Сітало (Куліш, 86), Грицук, Старенький (Чорній, 77), Бацуца; 1:1).

Інші найцікавіші результати. «Аустрія» (Австрія) — «Осієк» (Хорватія) — 0:1 (2:1), «АЕК» (Греція) — «Брюгге» (Бельгія) — 3:0 (Чигринський («А») — 90 хв.; 0:0), «Естерсунд» (Швеція) — «ПАОК» (Греція) — 2:0 (Шахов («П») — 90 хв.; 1:3), «Фенербахче» (Туреччина) — «Вардар» (Македонія) — 1:2 (Новак («В») — 90 хв.; 0:2), «Судува» (Литва) — «Лудогорець» (Болгарія) — 0:0 (Пластун («Л») — 90 хв.; 0:2).

Англія

Після трьох стартових матчів «Манчестер Юнайтед» — єдина команда, яка не має очкових втрат: після легких звитяг над «Суонсі» і «Вест Хемом» підопічні Моурінью «на класі» розібралися з «Лестером».

Перемогу минулого уїк-енду здобув й інший клуб із Манчестера — «Сіті»: «сині» лише на сьомій компенсованій хвилині забили вирішальний м'яч «Борнмуту». Українець Олександр Зінченко, чий трансфер у «Наполі» опинився на межі зриву, до заявки на поєдинки «городян» не потрапляє.

Натомість провальним вийшов початок сезону для ще одного гранда — «Арсенала»: «каноніри» зазнали нищівної поразки від «Лівер-

пуля» та опустилися на 16-те місце в турнірній таблиці.

Прем'єр-ліга. 3-й тур. «Борнмут» — «Манчестер Сіті» — 1:2, «Крістал Пелас» — «Суонсі» — 0:2, «Хаддерсфілд» — «Саутгемптон» — 0:0, «Ньюкасл» — «Вест Хем» — 3:0, «Уотфорд» — «Брайтон» — 0:0, «Манчестер Юнайтед» — «Лестер» — 2:0 (Рашфорд, 70; Феллаїні, 82), «Челсі» — «Евертон» — 2:0 (Фабрегас, 27; Мората, 40), «Вест Бромвіч» — «Сток Сіті» — 1:1, «Ліверпуль» — «Арсенал» — 4:0 (Фіріню, 17; Мане, 40; Салах, 57; Старрідж, 78), «Тоттенхем» — «Бернлі» — 1:1.

Лідери: «Манчестер Юнайтед» — 9, «Ліверпуль», «Хаддерсфілд», «Манчестер Сіті», «Вест Бромвіч» — 7, «Челсі» — 6.

Бомбардири: Лукаку («МЮ»), Мане («Ліверпуль») — 3.

Іспанія

Головна новина минулого тижня в Ла Лізі — придбання «Барселеною» французького нападника Усмана Дембеле, котрий у попередньому сезоні, нагадаємо, захищав кольори дортмундської «Боруссії». За 20-річного таланта каталонці заплатили 105 мільйонів євро — це другий за вартістю трансфер в історії футболу.

Поки ж Дембеле лише готується замінити Неймара, багаторічний лідер «блау-гранас» — Ліонель Мессі — продовжує встановлювати нові рекорди: після «дубля» — «Алавесу» зірковий аргентинець став першим бомбардиром із 350 м'ячами в Прімері.

Прімера. 2-й тур. «Реал Со-

сьєдад» — «Вільярреал» — 3:0, «Бетіс» — «Сельта» — 2:1, «Алавес» — «Барселона» — 0:2 (Мессі, 55, 66), «Леванте» — «Депортіво» — 2:2, «Жирона» — «Малага» — 1:0, «Лас-Пальмас» — «Атлетико» — 1:5 (Кальєрі, 58 — Анхель Корреа, 3; Феррейра-Карраско, 5; Коке, 62, 75; Партей, 88), «Еспаньйол» — «Леганес» — 0:1, «Ейбар» — «Атлетик» — 0:1, «Хетафе» — «Севілья» — 0:1, «Реал Мадрид» — «Валенсія» — 2:2 (Асенсіо, 10, 83 — Солер, 18; Кондогбїа, 77).

Лідери: «Реал Сосьєдад», «Барселона», «Леганес» — 6, «Атлетико», «Реал Мадрид», «Жирона» — 4.

Бомбардири: Мессі («Барселона»), Асенсіо («Реал Мадрид»), Коке («Атлетико») — 2.

Італія

Головни претенденти на «топ-4» — «Ювентус», «Наполі», «Інтер» та «Мілан» — продовжують відриватися від конкурентів: «Інтер» — «Віденсія» з чемпіонської гонки «Рому», а неаполітанці та «россо-нері» обіграли слабших за рангом «Аталанту» й «Кальярі».

Проблеми у другому турі мав лише «Юве»: уже на старті поєдинку «стара синьйора» двічі пропустив від «Дженоа», проте все ж зуміла вирвати перемогу — «хет-трик» в активі аргентинця Пауло Дібала.

Серія А. 2-й тур. «Беневенто» — «Болонья» — 0:1, «Дженоа» — «Ювентус» — 2:4 (Хедіра, 1 у свої ворота); Галабінов, 7 (пен.) — Дібала, 14, 45 (пен.), 90+2; Квадрадо, 62), «Рома» — «Інтер» — 1:3 (Джеко, 16

— Ікарді, 67, 77; Весіно, 87), «Торіно» — «Сассуоло» — 3:0, «К'єво» — «Лацио» — 1:2, «Кротоне» — «Верона» — 0:0, «Фіорентина» — «Сампдорія» — 1:2, «Мілан» — «Кальярі» — 2:1 (Кутроне, 10; Сусо, 70 — Жоао Педро, 57), «Наполі» — «Аталанта» — 3:1, «СПАЛ» — «Удінезе» — 3:2.

Лідери: «Ювентус», «Інтер», «Наполі», «Мілан», «Сампдорія» — 6, «Торіно» — 4.

Бомбардири: Ікарді («Інтер»), Дібала («Ювентус») — 4.

Німеччина

Невдалим вийшов минулий уїк-енд для українських легіонерів Бундеслиги: Євген Коноплянка, хоч і відіграв повний матч за «Шальке», не зумів відзначитися результативними діями, а «гірники» мінімально програли «Ганноверу».

Інший наш легіонер — «опорник» «Байєра» Владлен Юрченко, котрий уперше за рік отримав виклик у збірну, цього разу не отримав місця у заявці «фармацевтів».

До Коноплянки і Юрченка може приєднатися ще один представник національної команди: за словами німецьких ЗМІ, капітан «Динамо» Андрій Ярмоленко уже пройшов медогляд в дортмундській «Боруссії», а за його перехід «бджоли» заплатять киянам 25 мільйонів євро.

Перша Бундеслига. 2-й тур. «Кельн» — «Гамбург» — 1:3, «Байєр» — «Хоффенхайм» — 2:2, «Айнтрахт» — «Вольфсбург» — 0:1, «Аугсбург» — «Боруссія» (М) — 2:2, «Штутгарт» — «Майнц» — 1:0, «Вердер» — «Баварія» — 0:2

(Левандовський, 72, 75), «Боруссія» (Д) — «Герта» — 2:0 (Обамеїян, 15; Шахін, 57), «РБ Лейпциг» — «Фрайбург» — 4:1 (Вернер, 48, 71; Орбан, 55; Брума, 80 — Нідерлехнер, 23), «Ганновер» — «Шальке» — 1:0 (Коноплянка («Ш») — 90 хв.).

Лідери: «Боруссія» (Д), «Баварія», «Гамбург», «Ганновер» — 6, «Хоффенхайм», «Боруссія» (М) — 4.

Бомбардири: Левандовський («Баварія») — 3.

Франція

Найсильніші команди французької першості — «Монако» та «ПСЖ» — прогнозовано йдуть без втрат: «монегаски» з тенісним рахунком розгромили «Марсель», а парижани впевнено обіграли «Сент-Етьєн». А бронзовий призер попереднього сезону — «Ніцца» — сенсаційно програла новачку ліги «Ам'єну».

Ліга 1. 4-й тур. «ПСЖ» — «Сент-Етьєн» — 3:0 (Кавані, 19 (пен.), 90; Мотта, 51), «Нант» — «Ліон» — 0:0, «Ам'єн» — «Ніцца» — 3:0, «Бордо» — «Труа» — 2:1 (Камано, 9; Малкон, 48 — Дарбїон, 52), «Кан» — «Мец» — 1:0, «Діжон» — «Монпельє» — 2:1, «Тулуза» — «Ренн» — 3:2, «Генгам» — «Страсбург» — 2:0, «Анже» — «Лїль» — 1:1, «Монако» — «Марсель» — 6:1 (Глік, 2; Фалькао, 20 (пен.), 35; Діакабі, 45; Сідібе, 68; Фабінью, 79 (пен.) — Кабелла, 75).

Лідери: «ПСЖ», «Монако» — 12, «Сент-Етьєн» — 9, «Ліон», «Бордо» — 8, «Марсель» — 7.

Бомбардири: Фалькао («Монако») — 7.

Жан Беленюк
український борець греко-римського стилю,
срібний медаліст Олімпіади-2016

«І хоча в 2017 році я пропустив усі великі турніри, планую в наступному році почати поступово повертатися на лідируючі позиції у світових та європейських рейтингах».

Григорій ХАТА

■ УНІВЕРСІАДА

Колекційне «ЗОЛОТО»

Українські студенти міцно тримаються в «топ-10» літніх Ігор у Тайбеї

Поки студентська збірна України продовжує збирати й примножувати нагороди на Універсіаді-2017 в Тайбеї, на батьківщину вже повертаються українські медалісти літніх Ігор студентів. Одним з перших, кого урочисто зустрічали рідні та близькі у столичному аеропорту «Жуляни», були наші гімнасти на чолі з лідером команди Олегом Верняєвим та їхнім наставником Геннадієм Сартинським.

Після командного «срібла» та перемоги Верняєва в «абсолюті» на Тайвані чемпіон Олімпіади-2016 — студент столичного Університету фізичної культури та спорту — поклав до синьо-жовтої скарбнички ще два «срібла» (у вправах на коні та опорному стрибку) та «бронзу», отриману на кільцях. Ще одну срібну відзнаку для «синьо-жовтих» — на паралельних брусах — виборов Петро Пахнюк, який, відзначимо, побувши трохи в спортивній еміграції в Азербайджані, знову виступає під Українським прапором.

Загалом, за день до завершення ХХІХ літньої Універсіади в медальному заліку українська збірна міцно тримається в «топ-10» студентських Ігор. Посідаючи проміжне сьоме місце нашим студентам дозволяють 11 золотих медалей. Усього ж в активі українців наразі 32 нагороди.

Уже зараз можна говорити, що головними медаль-

ними донорами для синьо-жовтої студентської збірної стали вже згадані гімнасти, а також команди з водних видів спорту, фехтувальники та легкоатлети, на рахунок котрих значно більше, ніж одна нагорода.

Не так грандіозно в загальному плані, проте безапеляційно — в чемпіонському питанні — виступили представники тхеквондо та важкої атлетики.

Харківська студентка-важкоатлетка Ірина Деха, змагаючись у незвичній для себе ваговій категорії до 90 кг, на помості в Тайбеї підняла рекордні для Універсіади 246 кг, й до титулу чинної чемпіонки Європи додала ще й «золото» студентських Ігор.

Порадувала свою альма-матер і представниця столичного «інфізу» Ірина Ромолданова, коли у фіналі турніру з тхеквандо, програючи по ходу протистояння, здолала лідера сезону Кіріаки Куттукі з Кіпру.

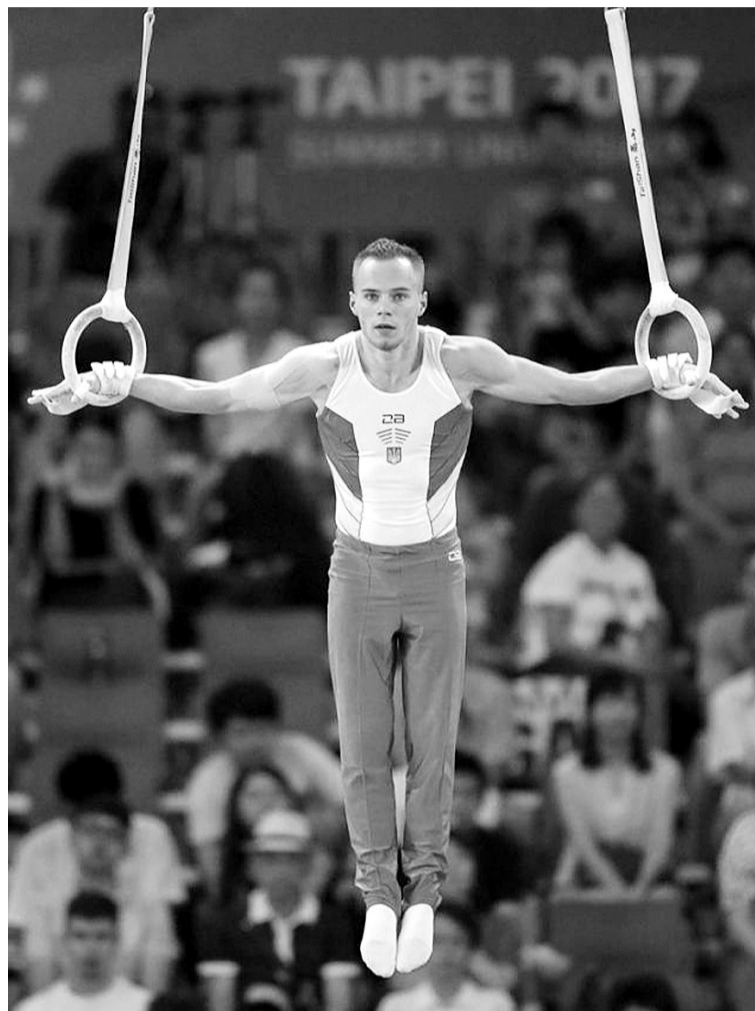
Солідну медальну колекцію, здобуту легкоатлетами, трьома золотими нагородами прикрасили Ольга Ляхова з Тернопільського національ-

ного технічного університету (біг на 800 м), стрибунка у висоту Оксана Окунева з Миколаєва, а також команда майстрів зі спортивної ходьби на чолі з сумчанкою Інною Кашиною.

Після чемпіонських фінішів наших знаних плавців — Романчука та Говорова — на найвищу сходинку п'єдесталу піднялися й українські стрибунки з трампліна. У командних змаганнях — у «міксті» — це зробили Олександр Горшковозов та Анастасія Недобіга.

Трохи несподіваною, але від того не менш цінною для наших студентів стала перемога рапіриста Дмитра Чучукала, котрий у фіналі здолав японця Мацуяму — 15:14. Чемпіонським уколом також завершила свій виступ на Універсіаді в Тайбеї й четвірка наших шпажистів: Юлія Свистіль, Ксенія Пантелеєва, Джоан Фейбі Бежур та Анфіса Почкалова.

Символічно, що долю фінального протистояння, в якому наші дівчата зійшлися з командою США за нічийного рахунку — 44:44, вирішив один укол. ■

Лідер гімнастичної збірної України Олег Верняєв здобув на Універсіаді-2017 у Тайбеї п'ять нагород.
Фото з сайту osvitasport.org.

■ БОРОТЬБА

Одні набираються сил — інші медалі збирають

Із двома нагородами завершили планетарний форум у Парижі вітчизняні борці

Григорій ХАТА

Традиційно потужна борцівська збірна України на минулій Олімпіаді в Ріо — стараннями майстра греко-римського стилю Жана Беленюка — здобула лише одну нагороду. Цілком закономірно, що герої минулорічних літніх Ігор узяв заслужений відпочинок і, по суті, пропустив поточний сезон. Не поїхав срібний призер Ріо-2016 на ЧС-2017 до Нові-Сад, не відібрався Беленюк і на світову першість, котра днями завершилася в Парижі. Проте повністю холостим нинішній рік Жан назвати не зможе, адже перед стартом ЧС отримав звання кращого борця 2016 року в світі від United World Wrestling. «Дякую UWW за визнання! І хоча в 2017-му я все пропустив, планую в наступному році почати поступово повертатися на лідируючі позиції у світових та європейських рейтингах», — на своїй сторінці в «Інстаграмі» написав Беленюк.

Без нього на паризькому «мундіалі» українська збірна «класиків» залишилася без медалей. Щоправда, одразу троє підопічних Артура Дзигасова боролися за бронзові наго-

роди турніру, проте жодному з них виграти «малий фінал» не вдалося. Представник категорії до 98 кг Дмитро Тимченко, котрого за відсутності Беленюка називали чи не головним претендентом на медалі серед синьо-жовтих «класиків», у поєдинку за «бронзу» поступився угорцю Кишшу. У категорії до 59 кг медальні амбіції Дмитра Цимбалюка «підкосив» південнокореєць Кім Син Хак. Тоді як Миколі Кучмію (до 130 кг) піднятися на п'єдестал завдав чилієць Аюста.

Водночас про свій високий клас у Франції нагадали наші «вільники». Попри те, що чемпіонського титулу підопічні Руслана Савлохова знову не отримали, на паризькому килимі спалахнула зірка 19-річного Андрія Яценка. Якщо бути точним, то про себе цей молодий хлопчина з Київської області вголос заявив на минулорічному чемпіонаті Європи в Ризі, де сенсаційно здобув «срібло».

На світовому ж форумі Яценка (до 57 кг) — наймолодший член збірної — підтвердив свій талант і не випадковість континентального успіху, вигравши на дорослому ЧС бронзову медаль, при тому, що його

Досвідчена борчиня зі Львова Юлія Ткач-Остапчук — на другій сходинці світового п'єдесталу в Парижі.
Фото ukrwrestling.com.

турнірна дистанція розпочалася з поразки майбутньому віце-чемпіонату змагань — Патріку Гільману зі США. Однак вихованець свого пер-

сонального наставника Анатолія Гуральського не знігтися й на одному подиху пройшов втішний турнір — по черзі здолавши іранця Атрінгарчі, узбека Сафарова та Чон Пак Чжуну з КНДР. Цікаво, що заключний, бронзовий, поєдинок Яценка завершив достроково, як кажуть, за явною перевагою (12:2).

Також із одиночкою в графі «медалі» завершила чемпіонат світу-2017 й наша жіноча команда. Очікувано до «прізів» пробилася досвідчена Юлія Ткач-Остапчук.

До старту паризького «мундіалю» в доволі масштабній колекції львів'янки планетарного «срібла» не було. І хоча вихованка Андрія Пістуна мала реальні шанси вдруге в кар'єрі виграти світовий форум, думається, срібний підсумок турніру її теж не розчарував, адже поступилася вона в напруженому двобої лідеру цьогорічного рейтингу в категорії до 63 кг, монголки Орхон Пуревдорж — 3:6. На шляху ж до фінальної сутички Ткач-Остапчук, по суті, «однією лівою» здолала Ілану Кратіш з Ізраїлю (10:0), росіянку Лазинську (5:0) та туркеню Шахін (13:5). ■

■ ХРОНІКА

«Формула-1»

Після місяця літніх канікул гонщики королівських перегонів минулих вихідних провели етап у Бельгії. Як і кваліфікацію, саму гонку виграв перший номер «Мерседеса» Льюїс Хемільтон. Щоправда, в загальному заліку пілотів наздогнати лідера «Феррарі» Себастьяна Феттеля британець не зміг. Фінішувавши у Спа другим, титулований німець залишив Хема на відстані семи пунктів. ■

ПОВОРОТИ ДОЛІ

Старлей Доронін — за нас!

Зірка фільму «Грозові ворота» добровольцем пішов на війну на Донбасі

Аліса КВАЧ

Багатьом акторам доводиться брати до рук зброю, і вбивати, і помирати. Але все — лише під прицілом кінокамери. А от відомий російський актор Анатолій Пашинін, який після головної ролі в культовому російському фільмі «Грозові ворота» став уособленням справжнього російського офіцера, вирішив успішного кінокар'єру промінати на окопи Донбасу, справжно зброю та реальну небезпеку. Ось уже місяць кінозірка є бійцем восьмого окремого батальйону «Арта» Української добровольчої армії з позивним Дублер. Зустрів кінозірку на передовій відомий військовий журналіст Андрій Цаплійко. «Не думаю, що зустрічати День Незалежності в компанії людини з ворожих окопів. Але «старлей Доронін» — за нас!» — написав журналіст у соціальних мережах.

Утім, нічого дивного в цьому немає. У Анатолія Пашиніна — українське коріння. Наро-

дився він у Світловодську на Кіровоградщині, у родині кадрових військових, навчався в Запоріжжі. Із початком Євромайдану активно підтримував активістів і навіть записав відеозвернення до своїх російських шанувальників, намагаючись пояснити їм, що ж відбувається в Україні. Пізніше активно взявся допомагати бійцям на передовій. А тоді вирішив і сам узяти до рук зброю.

«Спочатку грошима допомагав, а потім, коли гроші закінчились, чим ще можна допомогти? Грошей немає і заробити ніде. Тільки прийти покопати, постріляти і «на очах» постояти», — пояснив він своє рішення. Свій позивний Анатолій Пашинін «позичив» у старшого брата Костянтина, який теж є офіцером Збройних сил України, воював під Донецьким аеропортом.

За іронією долі, у «Грозових воротах» Пашинін знімався у парі з Михайлом Пореченковим, який оскардив тим, що у перші

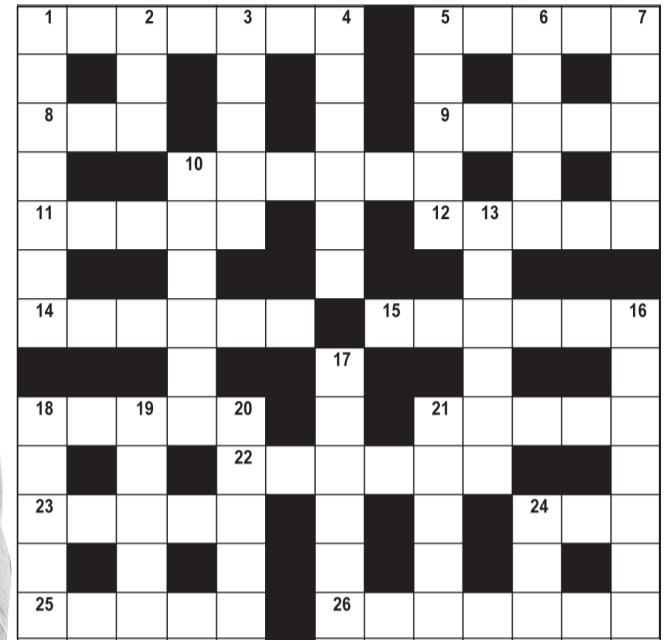

Анатолій Пашинін.

дні війни приїхав на Донбас «постріляти» по позиціях українських бійців. Тепер партнери по знімальному майданчику опинилися на реальній війні по різні боки барикад. Хоча, за словами Пашиніна, у російській армії «Грозові ворота» досі крутять в частинах щонайменше тричі на рік.

Після закінчення війни ак-

тор мріє продовжити зніматися. Можливо, і в Україні. Досвід є — однією з перших помітних ролей Анатолія став Михайло в сучасній версії «Украденого щастя» за мотивами п'єси Івана Франка. Зіграв він головну роль і в мелодрамі «Гудзик» за однойменним романом Ірен Роздобудько. Аби тільки все обійшлося. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №103

По горизонталі:

1. Справжнє прізвище культового американського художника, представника поп-арту Енді Ворхола. 5. Екс-очільник Української греко-католицької церкви, кардинал, один з учасників ініціативної групи «Першого грудня». 8. Рослиність, за наявністю якої на деревах можна визначити сторону світу. 9. Творче псевдо знаменитої італійської актриси Софії Віллані Шиколоне. 10. Ввічливий звертання до чоловіків у Грузії. 11. «Андріївський ...», сьогодні, як колись, нагадує нам всім про незабутнє. Андріївський ..., світ радості і сліз, дорога із минулого в майбутнє. 12. Зерно, яким у народній казці про мудру дівку-семилітку пан наказував вигодувати курчат. 14. Давньоримський поет і філософ, автор книги «Золотий віслук». 15. Зайва самовпевненість, зверхність. 18. Солодка речовина, яка лишається від переробки цукрових буряків на цукор. 21. Колючий плодовий куц із зеленкуватими плодами. 22. Єврейське свято перемоги добра над злом, яке триває вісім днів, під час яких щодня запалюють на одну свічку більше. 23. Воїн особистої гвардії монгольського хана. 24. Літера грецької абетки. 25. Декоративний куц, що цвіте на початку літа білими пахучими квітами. 26. Великий власник-феодал, що мав своїх васалів.

По вертикалі:

1. Загальна назва штампів і трафаретів в оперній постановці, що беруть початок із пародійної опери Володимира Еренберга. 2. Неофіційна назва партії, лідером якої був Вячеслав Чорновіл. 3. Зображення святого чи біблійного сюжету. 4. Духовний лідер у мусульман-шіїтів. 5. Швидкий біг коня. 6. «Таврійський степ туге ... кладе у колоски. Усе, що нам дано, не заросте вже полином, бо знає силу братньої руки» (пісня). 7. Ім'я барабанщика гурту The Beatles. 10. Священна книга християн. 13. Людина, що краще володіє лівою рукою. 16. П'ятикутна фортифікаційна споруда. 17. Справжнє прізвище графа Монте Крісто. 18. Психічне відхилення, нав'язлива думка. 19. Східні ласощі. 20. Замасковане житло, у якому ховалися бійці УПА. 21. Додатковий податок на горілку, тютюн та деякі інші товари. 24. Дворянський титул у Британії. ■

Кросворд №101 від 22 серпня

Ната НЕТУДИХАТА

Ввічливість і вміння спілкуватися з клієнтами дорого коштують. У цьому переконатися офіціантка одного з ресторанів у Нью-Джерсі 21-річна Бріанна Сігал. Хоча спочатку вона і не звернула увагу на конверт із чайовими, які їй віддала незнайома пара, що зайшла до ресторану і зробила замовлення на 20 доларів. «Я розмовляла з ними, вони справді хороші люди. Ми сміялися», — згадувала потім офіціантка. Утім, вона звикла так ставитися до всіх клієнтів, тому нічого незвичного не зауважила.

Яким же було її здивування, коли ввечері вона зазирнула до конверта і знайшла там

БУВАЄ

Доплата за усмішку

Офіціантка отримала чайові, у 60 разів більші за замовлення

записку із подякою за гарний настрій і... 1200 доларів чайових. Не стримавшись, наступного дня вона похвалилася прибутком перед колегами, а пізніше цією історією зацікавилися репортери газети The Daily Mail і дівчина стала знаменитістю.

Але найбільше зраділи менеджери ресторану, адже завдяки цій історії вони прославилися на всю Америку. Єдине, що лишилося тасмницею — імена щедрих благодійників. Хоча після такого розголосу, може, і вони дадуть про себе знати. ■

ПОГОДА

30 серпня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, без опадів. Вітер північний, 5-10 м/с. Температура вночі +10...+12, удень +17...+19.

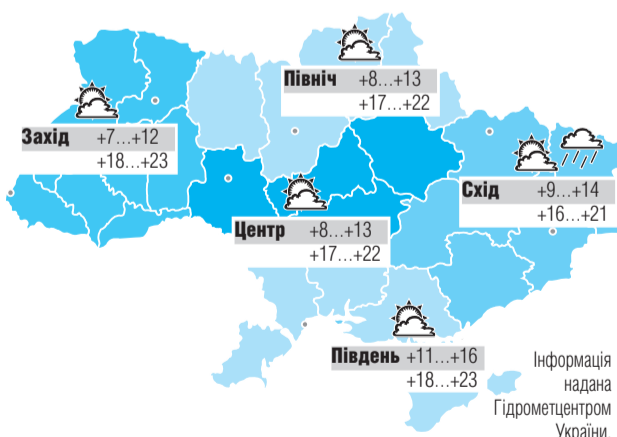
Миргород: без опадів. Уночі +9...+11, удень +17...+19.

Вінниця: без опадів. Уночі +9...+11, удень +17...+19.

Одеса: без опадів. Уночі +13...+15, удень +22...+24.

28 серпня температура води в **Чорному та Азовському морях** становила 22-24 градуси, у **Дніпрі** біля Києва — 21.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, без опадів. **Трускавець:** уночі +8...+10, удень +21...+23. **Моршин:** уночі +8...+10, удень +20...+22.

Інформація надана Гідроцентром України.

ПРИКОЛИ

Учитель хімії запитує учня:
— Якщо я покладу свій годинник у цей розчин, як ти думаєш, він там розчиниться?
— Ні.
— А чому?
— Якби він там розчинився, ви б його туди не поклали.

Слідчий допитує потерпілого в лікарні:
— Так ви стверджуєте, що не запам'ятали, як виглядає громадянин, котрий увірвався до вас у квартиру, вирвав у вас перфоратор і вдарив вас? Можливо, його бачили якісь свідки?

— Ну які свідки в суботу о шостій ранку?

Дружина крутиться перед дзеркалом і запитує чоловіка:
— Любий, а що тобі більше в мені подобається — мого гарне обличчя чи розкішне тіло?
— Твоє почуття гумору.

Дзвоню жінці й кажу:
— Люба, мій бізнес накрився. Приїжджаю на квартиру, а її вже й слід прохолов, і манаття забрала. Ну і фіг із нею! Навіщо мені баба без почуття гумору?

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса:
03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон для довідок:
т./ф.: (044) 454-84-92
Рекламне бюро:
т./ф.: (044) 454-88-86, reklama@umoloda.kiev.ua
Відділ реалізації:
т./ф.: (044) 454-84-41, sale@umoloda.kiev.ua

Відділи:

новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;
права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;
міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;
економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;
медицини — novynu4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;
соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенські булі», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві
Зам. 3009103
«Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 577
Верстка та виготовлення фотоформ —
комп'ютерний центр редакції «УМ»,
тел.: 454-87-71
Газета виходить у вівторок, середу, четвер, п'ятницю—суботу (спільний номер)
Тираж 86734